

MUSIKEN I SVERIGE

Band II. Frihetstid och gustaviansk tid 1720-1810

Litteratur & referenser
Personregister

Huvudredaktör: Leif Jonsson
© Bokförlaget T. Fischer & Co och
Kungl. Musikaliska akademien 1993
ISBN 91 7054 701 7
Kungl. Musikaliska akademien skriftserie nr 74:II
ISSN 0347-5158 (ISBN 91-85428-78-7)
Grafisk formgivare: Lars E. Pettersson
Fälths Tryckeri, Värnamo 1993

Digitaliserad med tillstånd av förlaget

LITTERATUR & REFERENSER

FÖRKORTNINGAR

Diss.	Akademisk doktorsavhandling
Lic.	Licentiatavhandling
KB	Kungliga biblioteket, Stockholm
KMA	Kungl. Musikaliska akademien, Stockholm
LUB	Lunds universitetsbibliotek
MAB	Musikaliska akademiens bibliotek,
RA	Riksarkivet, Stockholm
SMA	Svenskt musikhistoriskt arkiv, Stockholm
STM	Svensk tidskrift för musikkforskning
UUB	Uppsala universitetsbibliotek

ALLMÄN LITTERATUR

Denna avdelning förtecknar den viktigare litteraturen på de olika kapitlens områden samt tillhörande referenser. För övrigt hänvisas till Åke Davidsson, *Bibliografi över svensk musiklitteratur 1800–1945* (1948, 2/1980), samt till de årligen kommande bibliografierna för de senare åren som utges av SMA.

En rad verk återkommer flitigt i boken, de mest centrala redovisas i denna inledande avdelning. Om inget annat anges i följande avdelningar för de skilda kapitlen hänvisas läsaren hit för fullständiga titlar. (Förlagsort anges endast för utländska arbeten.)

Lärdomshistorien och de rådande idéströmningarna behandlas främst i Sten Lindroth, *Svensk lärdomshistoria III. Frihetstiden* (1978) och *Svensk lärdomshistoria. Gustavianska tiden* (1981). För uppgifter om de politiska skeendena kan hänvisas till *Den svenska historien, 10. Gustav III, en upplyst enväldshärskare* (1979). En god översikt över den gustavianska litteraturen ger Lars Lönnroth & Sven Delblanc (1988).

Översikterna över musiken i Sverige under 1700-talet är fåtaliga och begränsade till vissa teman. En betydelsefull grund ger den tidigaste framställningen om svensk musikhistoria, Abraham Abrahamsson Hülphers, *Historisk afhandling om musik och instrumenter särdeles om orgwerks inrättningen i allmänhet jemte kort beskrifning öfwer orgwerken i Sverige* (1773; facsimil 1969 med inledning av Thorild Lindgren finns till salu vid SMA.)

Olika aspekter av musiklivet, dess organisationer och institutioner behandlas i Patrik Vretblad, *Konsertlivet i Stockholm under 1700-talet* (1918), kompletterad med en utförlig konsertförteckning; Tobias Norlind & Emil Trobäck, *Kungl. hovkapellets historia 1526–1926* (1926); och Stig Walin, »Kungl. Svenska musikaliska akademien. Förhistoria, första stadgar och instiftande. En studie i det musikaliska bildningsväsendets historia i Sverige» (*Uppsala universitets årskrift 1945:4*). Ett banbrytande arbete på genre-historikens område är Stig Walin, *Beiträge zur Geschichte der schwedischen Sinfonik* (1941), där också det framväxande konsertlivet belyses. Viktiga upplysningar om musiklivet under 1700-talets slut ger också C.-G. Stellan Mörner, *Johan Wikmansson und die Brüder Silverstolpe* (diss., 1952). Värdefull information om teater och opera finns att hämta i Fredrik August Dahlgren, *Förteckning öfver svenska skådespel uppförda å Stockholms theatrar 1737–1863* (1866).

De musiklexikon som främst kommit till användning är Carl Envallsson, *Svenskt musikaliskt lexikon* (1802), L. Höijer, *Musik Lexikon* (1864), Tobias Norlind, *Allmänt musiklexikon* (2/1927–28) samt *Sohlmans musiklexikon* (1/1948–52, 2/1975–79). Användningen av allmänna lexikon redovisas inte.

Svensk tidskrift för musikforskning

Den mest omfattande samlingen litteratur om 1700-talets svenska musik är utan tvekan STM som fr.a. kommit att ägna sig åt just detta sekel. (Ett säreget symptom på det stora 1700-talsintresset i tidskriften under fr.a. tiden fram till andra världskriget var Sven E. Svenssons uppdiktade skröna »Gustaf Fredrici. En svensk wienklassiker», *Årg. 20*, 1938, s. 5-29.) Sammantaget ger de skilda bidragen den hittills mest heltäckande bilden över 1700-talets svenska musikhistoria. Det är därför ingen tillfällighet att de bildar stomme för litteraturen i denna bok. De viktigare bidragen är här förtecknade kronologiskt (för närmare kommentarer se litteraturen för resp. kapitel):

- E. Sundström, »Ferdinand Zellbell d.y. och hans opera 'Il giudizio d'Aminta», *Årg. 1*(1919), s. 58-69.
- P. Vretblad, »Pergolesis 'Stabat mater' inför musikkritiken i Stockholm på 1700-talet», *Årg. 2*(1920), s. 9-21.
- C. F. Hennerberg, »Det första uppförandet i Stockholm av Haydns oratorium Skapelsen» *Årg. 3*(1921), s. 37-51.
- H. Nyblom, »Per Brant och Frihetstidens musikliv» *Årg. 3*(1921), s. 93-125.
- H. Nyblom [1], »Lovisa Ulrika och musiken vid svenska hovet 1745-1755», *Årg. 4*(1922), s. 26-33.
- H. Nyblom [2], »Tryckning av ett operapartitur på 1750-talet», *Årg. 4*(1922), s. 53-57. (Om Uttinis *Il re pastore*.)
- B. Anrep-Nordin, »Studier över J. M. Kraus», *Årg. 5*(1923), s. 15-20, 55-80, 117-138, *Årg. 6*(1924), s. 16-41, 49-93.
- C. F. Hennerberg, »Ur Fr. Sam. Silverstolpes brev-samling», *Årg. 4*(1922), s. 81-96, *Årg. 5*(1923), s. 100-115.
- T. Norlind, »Naumanns verksamhet i Sverige», *Årg. 5*(1923), s. 31-41. (utökad rec. av Richard Engländer, *J. G. Naumann als Operakomponist mit neuen Beiträgen zur Musikgeschichte Dresdens und Stockholms*, diss., Leipzig 1922).
- B. Guston, »Joachim Nicolas Eggert. Biografi», *Årg. 7*(1925), s. 18-24.
- C.-A. Moberg, »Konserter i Stockholm för hundra år sedan», *Årg. 7*(1925), s. 46-48. (Påbörjades i *Ur*

nutidens musikliv 1924, häfte 9-12.)

- T. Norlind m.fl., »Eggert och Küster. Konsertverksamhet och kompositioner», *Årg. 7*(1925), s. 49-63.
- S. Lindström, »'Vermländingarne' och det svensk-folkliga sångspelet intill 19:de seklets mitt», *Årg. 8*(1926), s. 94-111.
- T. Norlind, »Olof Åhlström och sällskapsvisan på Anna Maria Lenngrens tid», *Årg. 8*(1926), s. 1-64.
- O. Andersson, »Musikaliska förbindelser mellan Åbo och Stockholm under det gustavianska tidevarvet», *Årg. 9*(1927), s. 99-116.
- E. Sundström, »Ny Bellmansmusik», *Årg. 9*(1927), s. 159-184.
- P. Vretblad, »Abbé Vogler som programmusiker», *Årg. 9*(1927), s. 79-98.
- O. Andersson, »Ett festtal av Jacob Tengström jämte inledande anmärkningar», *Årg. 10*(1928), s. 138-157. (Festtal hållet vid Åbo musikaliska sällskap 1791.)
- C. F. Hennerberg, »Kungl. hovmusicus Anders Wesström (c:a 1720-1781), strödda anteckningar såsom bidrag till 1700-talets svenska musikhistoria», *Årg. 10*(1928), s. 93-137, *Årg. 11*(1929), s. 116-146.
- E. Sundström, »F. A. Uttini och Adolf Fredriks italienska operatrupp», *Årg. 13*(1931), s. 5-44.
- B. Wester, »Studier i svensk orgelkonst under 1600- och 1700-talen», *Årg. 13*(1931), s. 45-72.
- D. Fryklund, »Om Marseljäsen i Sverige», *Årg. 17*(1935), s. 81-107.
- T. Norlind, »Den svenska lutan» *Årg. 17*(1935), s. 5-43.
- E. Sundström, »En biografi över J. Wikmansson från 1800», *Årg. 17*(1935), s. 176-181.
- C.-A. Moberg, »Michael Zethrin och svensk paroditeknik», *Årg. 18*(1936), s. 5-23.
- E. Sundström, »Arvid Niklas von Höpken och hans komiska opera *Il bevitore*», *Årg. 18*(1936), s. 24-42.
- P. Lindfors, »En studie över Johan Agrells liv och musikaliska stil», *Årg. 19*(1937), s. 99-112.
- T. Norlind, »Abraham Abrahamsson Hülphers och frihetstidens musikliv», *Årg. 19*(1937), s. 16-64.
- Å. Vretblad, »Ett obeaktat tal av Roman», *Årg. 19*(1937), s. 192-195.
- N. Dencker, »De karolinska koralernas användning till skillingtryck på 1700-talet», *Årg. 20*(1938), s.

- 131-156.
- T. Norlind, »J. H. Hallardt och svensk musiklexikograf», *Årg. 20*(1938), s. 99-130.
- S. Walin, »Musiken vid skolorna i Sverige under upplysningstidevarvet», *Årg. 20*(1938), s. 30-85.
- B. Alander, »Musiken i Lund under 1700-talet», *Årg. 21*(1939), s. 128-142.
- A. Mayer-Reinach, »Lannerstiernas 'Äventyren', musik av Kraus med flera», *Årg. 21*(1939), s. 101-118.
- C.-A. Moberg, »De folkliga koralvarianterna på Runö», *Årg. 21*(1939), s. 9-47.
- S. Lindström, »Vårt första nationella sångspel», *Årg. 24*(1942), s. 68-83. (Om *Gustaf Ericsson i Dalarne*, Stenborg-Envallsson; 1784.)
- S. F. Alin, »Musiklivet i Sundsvall genom tiderna», *Årg. 25*(1943), s. 87-114.
- A. Wiberg, »Stockholms första musikhandel», *Årg. 25*(1943), s. 7-86.
- G. Morin, »Bidrag till 1700-talets svenska koralhistoria», *Årg. 26*(1944), s. 119-149.
- B. Kyhlberg, »Orgelbyggarfamiljen Cahman, Hülphers och orgeln i Trefaldighetskyrkan i Kristianstad», *Årg. 27*(1945), s. 61-75.
- K. Olsson, »En svensk koralbok i handskrift från 1700-talet», *Årg. 27*(1945), s. 150-167. (Om Olof L. Estmanns koralbok från 1731.)
- Å. Vretblad, »Johan Helmich Romans vistelse i Rom», *Årg. 27*(1945), s. 141-149.
- C.-G. S. Mörner, »Något om Johan Wikmansson, Erik Palmstedt och Olof Schwan samt det stora orgelbygget i Storkyrkan», *Årg. 28*(1946), s. 85-112.
- A. Aulin, »Sven Hof som Hülphers' musikaliske bidragsgivare», *Årg. 30*(1948), s. 114-128.
- C.-G. S. Mörner, »Ordningsregler för Kungl. Musikaliska Akademiens konserter i Börssalen 1796», *Årg. 30*(1948), s. 129-132.
- A. Wiberg, »Olof Åhlströms musiktryckeri», *Årg. 31*(1949), s. 83-136.
- H. Eppstein, »Till frågan om H. Ph. Johnsens härkomst», *Årg. 32*(1950), s. 192-194.
- L. E. Sanner, »Abbé Georg Joseph Vogler som musikteoretiker», *Årg. 32*(1950), s. 71-102.
- E. Sundström, »Lars Samuel Lalin. En interiör från den gustavianska operans första år», *Årg. 32*(1950), s. 50-59.
- Å. Vretblad, »Bidrag till frihetstidens operarepertoar ur Johan Gabriel Sacks bibliotek», *Årg. 32*(1950), s. 187-191.
- E. Hæger, »Anteckningar om Ferdinand Zellbell d.y. och hans vokalmusik», *Årg. 34*(1952), s. 60-83.
- A. Wiberg, »Striden om Olof Åhlströms musiktryckerprivilegium», *Årg. 34*(1952), s. 84-110.
- Å. Davidsson, »Utländsk musiklitteratur från 1700-talet i svenska bibliotek», *Årg. 35*(1953), s. 117-130, *Årg. 38*(1956), s. 153-155.
- Å. Vretblad, »Johan Helmich Romans bibliotek», *Årg. 35*(1953), s. 145-151.
- I. Bengtsson, »En okänd instrumentsats av Roman?», *Årg. 37*(1955), s. 119-132.
- E. Hæger, »Om de första jokiningsuppteckningarna i Sverige», *Årg. 37*(1955), s. 146-155.
- Å. Vretblad, »Charles De Geers samling av musikaler i Leufsta bruk», *Årg. 37*(1955), s. 156-160.
- I. Leux-Henschen, »Den gustavianska kulturdebattens anonyma Gluck-propaganda i Stockholmsposten», *Årg. 38*(1956), s. 50-78.
- T. Lindgren, »Från högbarock till senbarock. Stilstudier i Cahmanskolans», *Årg. 38*(1956), s. 11-134.
- S. Walin, »Mozart och Sverige. Det första emottagandet», *Årg. 38*(1956), s. 8-45.
- I. Bengtsson [1], »Johan Helmich Roman - ett tvåhundraårsminne», *Årg. 40*(1958), s. 5-14.
- I. Bengtsson [2], »'Signor Leos Dixit imiterat af Roman'. En inledande studie över J. H. Romans musikaliska bearbetningsteknik», *Årg. 40*(1958), s. 15-60.
- I. Leux-Henschen, »Den anonyma musikestetiska debatten i Stockholms Posten 1779-1780», *Årg. 40*(1958), s. 61-134; debattinlägg av M. Tegen i *Årg. 40*(1958), s. 156-190.
- T. Lindgren, »Några synpunkter på disposition och verkuppställning i cahmanskolans orglar», *Årg. 40*(1958), s. 156-190.
- I. Leux-Henschen, »Gustaviansk musikdebatt. En utredning och replik», *Årg. 42*(1960), s. 113-130.
- C. Johansson, »Studier kring Patrik Alströmers musiksamling», *Årg. 43*(1961), s. 195-208.
- G. Morin, »Ferdinand Zellbell d.ä. Liv och verksamhet», *Årg. 43*(1961), s. 265-272.
- M. Tegen, Uttinis tryckta triosonater op. 1», *Årg. 43*(1961), s. 311-320.
- Å. Vretblad, »Något om paroditekniken i 'Sions sånger' (1743-45)», *Årg. 43*(1961), s. 397-402.
- I. Bengtsson, »Anteckningar om Per Brant. I. Härkomst och levnadsförhållanden», *Årg. 45*(1963), s.

- 5-32, »Ett tillägg», *Årg.* 47(1965), s. 7-12; »II. Människan och musikern», *Årg.* 47(1965), s. 13-49; »III. Var Brant tonsättare?», *Årg.* 48(1966), s. 5-62.
- E. Sundström, »Francesco Antonio Urtini som musikdramatiker», *Årg.* 45(1963), s. 33-91, »Ett tillägg» *Årg.* 44(1964), s. 147.
- I. Bengtsson, »J. H. Roman: Instrumentalsats i E-dur, BeRI verknr 276», *Årg.* 47(1965), s. 59-62.
- A. Dunning, »Die De Geer'schen Musikalien in Leufsta. Musikalische schwedisch-niederländische Beziehungen im 18. Jh.», *Årg.* 48(1966), s. 187-210.
- F. Bohlin, »Kring ett Häffner-dokument från 1785», *Årg.* 51(1969), s. 141-154.
- I. Leux-Henschen, »'Kellgren som Gluckpionjär i Stockholms Posten 1779-1784.' Svar på prof. Sverker Eks uppsats i Samlaren 1968», *Årg.* 52(1970), s. 89-102.
- I. Bengtsson, »Johan Helmich Romans flöjtkonserter», *Årg.* 55(1973), s. 5-22.
- H. Eppstein, »Henrik Philip Johnsens 'vältempererade' sonater», *Årg.* 59:2(1977), s. 79-80.
- E. Helenius-Öberg, »Svenskt instrumentmakeri 1720-1800. En preliminär översikt», *Årg.* 59:1(1977), s. 5-44.
- B. Hammar & H. Eppstein, »Om Johan Wikmansons återfunna stråkkvartett i A-dur», *Årg.* 60:2(1978), s. 51-56.
- E. Helenius-Öberg, »Cembalon i Sverige samt frågan om det svenska klavikordets uppkomst», *Årg.* 61:1(1979), s. 13-46.
- B. van Boer, »The works of Joseph Martin Kraus», *Årg.* 62:2(1980), s. 5-22.
- B. Åberg, »En självbiografi av Ferdinand Zellbell den yngre», *Årg.* 62:2(1980), s. 51-56.
- E. Marvia, »Thomas Byström 1772-1839», *Årg.* 63(1981), s. 35-58.
- B. van Boer, »A Rediscovered Sacred Work by J. M. Kraus: Some Observations on his Creative Process», *Årg.* 65(1983), s. 109-126.
- L. Jonsson, »Uppfostran till patriotism» *Årg.* 65(1983), s. 15-68.
- M. Tegen, »Den åhlströmska sångrepertoaren 1789-1810», *Årg.* 65(1983), s. 69-108; »Tillägg», *Årg.* 70(1988), s. 49-54.
- A.-L. Holm, »Anckarströms dansbok och Johan Jacob Laun», *Årg.* 66(1984), s. 79-86.
- I. Bengtsson, »Roman-forskningen - en blick framåt», *Årg.* 67(1985), s. 7-40.
- G. Andersson, »Projektrapport: Stadsmusikantväsendet i Sverige under 1600- och 1700-talet», *Årg.* 68(1986), s. 101-108.
- E. Helenius-Öberg, »Kyrkoherde Nils Brelin - mechanicus och klaverälskare», *Årg.* 69(1987), s. 91-114.
- B. van Boer, »Joseph Martin Kraus's *Soliman den andra*. A Gustavian Turkish Opera», *Årg.* 70(1988), s. 9-30.
- B. Bengtsson & E. Helenius-Öberg, »Med Maria valt det bästa. Kring ett nyfunnet Romanbrev», *Årg.* 72(1990), s. 85-90.
- G. Andersson, »Stadsmusikanter i stifts- och universitetsstaden Lund under 1600- och 1700-talet», *Årg.* 73(1991), s. 33-68.
- A.-L. Holm, »Ferdinand Zellbell d.ä.:s inkomster år 1722», *Årg.* 73(1991), s. 85-96.

1. MUSIKEN I FRIHETSTIDENS SAMHÄLLE

En historik över idéströmningar, akademier och lärda sällskap i frihetstidens Sverige ger Sten Lindroth 1978. I Tore Frängsmyr, »Den svenska upplysningen - fanns den?» (*Artes* 1987:1) ifrågasätts de franska upplysningssidéernas genomslagskraft i det intellektuella livet i 1700-talets Sverige. En informativ historik över svensk 1700-talslitteratur, med många anknytningspunkter till det samtida musikkivet, är Lars Lönnroth & Sven Delblanc (red.), *Den svenska litteraturen, 2. Upplysning och romantik* (1988). Den politiska, ekonomiska och sociala bakgrunden kan studeras i *Den svenska historien, 9. Hattar och mössor, Ostindiska kompaniet* (red. Gunvor Grenholm; 1979). Hänvisningar görs även till Ingvar Andersson, *Sveriges historia* (4/1953) samt Eli F. Heckscher, *Sveriges ekonomiska historia, 2:1* (1949).

2. JOHAN HELMICH ROMAN OCH HANS TID

Den äldsta och grundläggande framställningen om Roman är Abraham M. Sahlstedt, *Äreminne öfwer [...] Johan Helmich Roman* (1767). Drygt hundra år senare kom Frithiof Cronhamn, *Svenska musikens fader. Några anteckningar om Johan Helmich Roman* (1885). Den första större monografin är Patrik Vretblad,

Johan Helmich Roman 1694–1758. *Svenska musikens fader*, (1–2; 1914), med verk- och temaförteckning.

Det grundläggande arbetet om Romans musik är Ingmar Bengtsson, *J. H. Roman och hans instrumentalmusik. Käll- och stilkritiska studier* (diss., 1955). Framställningen i detta kapitel bygger i hög grad på hans forskningsresultat och skrifter – inte minst bidragen i STM 1973, 1985 & 1958. En värdefull grupp utgör de utförliga fonogramkommentarerna till Musica Sveciae: »Johan H. Roman: Drottningholmsmusiken» (POLS 361; 1982); »Johan Helmich Roman. 'Svenska kyrko-musikens både upfinnare och förbättrare'» (MS 40; 1984); »Festmusik till Greve Golovin» (MS 404; 1986); »Johan Helmich Roman. Sonator & Assaggi» (MS 406; 1987) samt »Johan Helmich Roman. Sinfonior» (MS 418; 1990).

Andra specialstudier om Roman som använts för detta kapitel är Åke Lellky, »Vad är Roman hos Roman?» (*Musikvärlden* 1945:3) samt Åke Vretblad STM 1937, 1945 & 1950. För konsertväsendet och om musiklivet i övrigt under Romans tid har använts flera av de arbeten som redovisats tidigare, bl.a. Hülphers 1773, Patrik Vretblad 1918, Norlind & Trobäck 1926, samt Walin 1941 & 1945.

Ett viktigt källmaterial är dagböcker, brev och småttryck. Har har använts Lovisa Ulrika (utg. Fritz Arnheim), *Luise Ulrike [...] Ungedruckte Briefe an Mitglieder des preussischen Königshauses* (I–II; 1909–10); Axel Reuterholm (utg. Henrik Schück), *Ur Axel Reuterholms dagbok. Några kulturbilder från frihetstiden* (1921); Johan Helmich Roman, »Företal» till A. D. Leenberg, *Drama* (1734) samt *Berättelse om Hennes Kongl. Höghets, Prinzessan LOUISE ULRICAS Emottagande på Drottningholm* (1744).

I övrigt refereras till Richard Bergström, *Svenska bilder* (1, 1882); Lennart Breitholtz, »Fransk och nationell teater» (*Det glada Sverige*, 2, 1947); Erik Kjellberg, *Kungliga musiker i Sverige under stormaktstiden*, 1–2 (diss., 1979); Lindfors STM 1937 (om Johan Agrell); Sundström STM 1931 samt Lars Lönnroth & Sven Delblanc 1988.

3. ADOLF FREDRIKS OCH LOVISA ULRIKAS TID

Av de många internationella skrifter som behandlar musiken under 1700-talet må här endast nämnas *The Age of Enlightenment 1745–1795* (*The New Oxford History of Music*, 7, London 1973) och av Peter Rummenheller, *Die musikalische Vorklassik* (Kassel 1983). Sonatens utveckling under samma period tecknas i William S. Newman, *The Sonata in the Classic Era* (New York 1983), som även innehåller ett kort avsnitt om sonaten i Sverige, och belyses också av Leonard Ratner, *Classic Music* (New York 1980) och Charles Rosen, *Sonata Forms* (New York 1980).

Den enda större biografien över Lovisa Ulrika är Olof Jägerskiöld, *Lovisa Ulrika* (1945); någon motsvarande bok om Adolf Fredrik finns inte. Drottningens brev till den preussiska kungafamiljen utgavs av F. Arnheim 1909–10 (se avd. 2). Holger Nyblom har skildrat dans och dansmusik i Stockholm på 1760-talet (*Samfundet S:t Eriks årsbok*, 1916), medan Nyblom STM 1922 berättar om Lovisa Ulrika och musiken vid svenska hovet. Konsertlivet i Stockholm under 1700-talet är förtecknat och kommenterat i Vretblad 1918 och senare även i Walin 1941, samt tangeras i Norlind & Trobäck 1926.

Operan under samma period har behandlats främst av Agne Beijer i *Slottsteatern på Drottningholm och Gripholm* (1937) och *Drottningholms Slottsteater på Lovisa Ulrikas och Gustaf III:s tid* (1981) samt i den förteckning över de franska skådespelartruppernas repertoar som utgavs av Sven Björkman 1989, *Les Troupes françaises à Stockholm 1699–1792*. Sundström STM 1931 redogör för Uttini och Adolf Fredriks italienska operatrupp. Baletten under Lovisa Ulrikas tid är hittills endast översiktligt behandlad men några uppgifter finner man i Beijers nämnda skrifter, i Kajsa Rootzén, *Den svenska baletten* (1945) och i Mary Skeaping & Anna Greta Stähle, *Balet på Stockholmsoperan* (1979). Tryggve Byström, *Svenska Komediern 1737–1754* (1981) ger en översikt över sagda svenskspråkiga teaterföretag, som tidigare endast blivit föremål för den mer summariska Jo-

han Flodmark, *Kongl. Svenska Skådeplatsen i Stockholm 1737-1753* (1887). Flodmark har beskrivit den Stenborgska truppens öden i *Stenborgska skådebanorna* (1893). Bidrag till kännedomen om teaterlivet i Stockholm återfinns i bl.a. Lennart Breitholz, »Teater i perukernas tidevarv» (*Monsieur Bovary och andra essayer*, 1969) och Gustaf Hilleström, »Det låg ett skimmer...» (*Bilder ur svensk teaterhistoria*, 1970). Hänvisning görs till Barbro Lindqvist, *Artister, komedianter och fattigt folk* (1989).

Tonsättarna och deras verk finns skildrade i Lennart Hedwall, *Den svenska symfonin* (1983) och i Walin 1941. Eva Nordenfelt-Åberg behandlar Johnsen i dels *Hinr. Phil. Johnsen 1717-1779* (uppsats i musikvetenskap, Stockholm 1976) och dels *Hinrich Philip Johnsen* (tills. m. Hans Eppstein, 1982).

Tonsättarna och deras verk presenteras f.ö. främst genom en rad bidrag i STM: Per Brant av Nyblom 1921 och senare mera omfattande genom Bengtsson 1963, 1965 & 1966; Johnsen av Eppstein 1950 & 1977:2; Uttini genom Sundström 1963, Nyblom 1922:2 och Tegen 1961 (använda anteckningar om Uttini därutöver finns i Tegens ägo); Ferdinand Zellbell d.ä. av Morin 1961; Zellbell d.y. av Sundström 1919, Hæger 1952 och Åberg 1980:2; Arvid Niklas von Höpken av Sundström 1936; Anders Westström av Hennerberg 1928-29; Lars Samuel Lalin av Sundström 1950.

Den största delen av musikhandskrifterna som behandlas i kapitlet finns på MAB.

De vetenskapliga sällskapen behandlas i bl.a. N. C. Dunér, *Kungliga Vetenskaps Societeten i Uppsala tvåhundraårsminne* (1910); Sten Lindroth 1975 samt *Kungl. Svenska Vetenskapsakademiens historia 1739-1818* (1-2, 1967); Torkel Stålmarch, *Tankebyggarorden* (1986); samt Eva Helenius-Öberg 1986 (se avd. 7). Musikaliska akademiens instiftande behandlas i Walin 1945. Hänvisning görs till Emanuel Swedenborg, *Opera quaedam [...] Academiae Scientiarum Sueciae. I. Geologica et epistolae* (1907).

Amatörer och samlare behandlas av Bengtsson STM 1966 samt i *Musikvetenskap* (tills. m. Eva Helenius, avsnittet om källor och fyndorter i Sverige (1/1973)). För övrigt finns arbeten om skilda samlingar och samlare: Åke Davids-

son, »Catalogue of the Gimo Collection of Italian manuscript music in the University library of Uppsala» (1963); Bertil van Boer & Leif Jons-son, »The Silverstolpe Music Collection in Rö, Uppland, Sweden: A Preliminary Catalogue» (*Fontes Artis Musicae* 1982); Dunning STM 1966 (De Geers musiksamling i Leufsta); Cari Johansson STM 1961 (Patrik Alströmers musiksamling), samt »Något om de äldre samlingarna i Kungl. Musikaliska akademiens bibliotek» (*Svenska musikperspektiv*, 1971); Åke Vretblad STM 1955 (Charles de Geers samling av musik- alier i Leufsta bruk); Norlind STM 1937 & 1938 (om Hülphers resp. J. F. Hallardt).

Till litteraturen om bouppteckningar, bibliotek, läsvanor och författarskap hör Anita Ankarcona, *Bud på böcker. Bokauktioner i Stockholm 1782-1801* (1989); Margareta Björkman, *Läsarnas nöje. Kommersiella lånbibliotek i Stockholm 1783-1809* (1992); Christina Dalhede, *Den litterate borgaren. Punktstudier omkring handelsmän och deras litterära intressen utifrån bouppteckningar från perioden 1652-1825* (1991); Arne Jarrick, »Borgare, småfolk och böcker i 1700-talets Stockholm» (*Historisk tidskrift* 1990); Gösta Lext, *Bok och samhälle i Göteborg 1720-1809* (1950); Gunnar Qvist, »Om bouppteckningar och deras bokbeståndsuppgifter som historiskt källmaterial» (*Historisk tidskrift* 1973). Eva Helenius-Öberg utgår från bouppteckningar i »Borgerskapets musik. 1700-talets socialt breddade amatörmusicerande - synvillia eller verklighet?», *Musik i Värmland - 1. Rapport från en forskarkonferens i Arvika 30-31 januari 1989* (Göteborgs musikhögskola, avd. för musikvetenskap).

Otryckta källor.

Vetenskapsakademiens handlingar förvaras i Stockholms universitetsbibliotek. Där ingående musikhistoriskt relevanta källor redovisas hos Helenius-Öberg 1986. Musikaliska akademiens arkiv förvaras i MAB. Där återfinns en i texten citerad matrikel för tiden 1766-1812 över Utile Dulcis och Musikaliska akademiens orkestermedlemmar (hdskr. 188). Handlingar rörande Utile Dulci finns även i KB och UUB. Akademiernas verksamhet avspeglar sig också i offentliga handlingar. Av sådana citeras i texten

ovan RA, riksdagens arkiv, R 2767 f. 842 f. (riksdagen 1741–42, handels och manufaktur-deputationens handlingar, Polhems memorial daterat 25/6 1741; källref. 1).

Bouppteckningar finns för hovets del i Borgrätternas arkiv (Övre borgrättens i Stockholms slottsarkiv, Nedre borgrättens i Stockholms stadsarkiv), för adelns del i hovrätternas arkiv, för städernas del i magistraternas arkiv och för landsbygdens del i häradsrätternas arkiv. Excerpter av musiknotiser ur bouppteckningar 1598–1810 från Stockholm, Linköping och Norrköping, därjämte de båda borgrätternas samt Svea hovrätts arkiv finns i Statens musiksamlingar (hos författaren). Motsvarande notiser från Göteborg finns publ. hos Berit Ozolins, »Musiknotiser i bouppteckningar åren 1690–1854. Arkivstudier inför en undersökning om Göteborgs musikhistoria (uppsats i musikvetenskap, Göteborg 1970).

För sökning i privata arkiv hänvisas generellt till RA:s register över enskilda arkiv. Av offentliga handlingar citeras i texten RA, övers-temarskalken till Kungl. Maj:t vol. 7, Nicodemus Tessins memorial 23/12 1726 (källref. 2).

5. KYRKOSÅNGEN

Periodens kyrkosång har inte tidigare behandlats med sådan koncentration på det etnohymnologiska perspektivet. Detta perspektiv följs också upp i vol. III, s. 87–98.

Till grund för detta kapitel har lagts Jöran Johan Öllers *Beskrifning öfver Jemshögs sochn i Blekinge* (1800, faksimil 1967). Samtida information ges vidare i Sven Baelter, *Historiska anmärkningar om kyrkoceremonierna* (1762, cit. efter 3/1838) och i Nicolovius (Nils Lovén), *Folklifvet i Skytts härad vid början af 1800-talet* (1847, cit. efter 3/1908). Åtskilliga notiser om kyrkosång, exciperade ur sockenstämmoprotokoll m.m. från Östergötland och Småland, återfinns i K. H. Johanssons *Kyrkobruk och gudstjänstliv under 1700-talet* (1938). Uppgifter om orgelbeståndet i hela riket ca 1770 samlades och utgavs av Hülphers 1773. Värdefullt material ur det omfattande förarbetet till detta verk presenterar Norlind STM 1937 (om Hülphers). Noggranna uppgifter om psalmmelodiernas användning för skillingtrycksvisor ger Marga-

reta Jersild 1975 (se avd. 9). Märta Ramsten berör också psalmsången under 1700-talet i *Folkmusikboken* (Jan Ling m.fl. 1980, s. 134–136). Kyrkolagen 1686 återfinns i *Sveriges kyrkolag* (1910).

När det gäller debatten om den officiella psalmboken från i huvudsak textsynpunkt är huvudarbetet Sture Kristofersson, *Psalmboksförslagen av år 1765–67 och 1793* (1939). Motsvarande debatt angående psalmbokens musikaliska sida var ämnet för Gösta Morins lic. i Uppsala i början av 1930-talet som f.n. inte kunnat påträffas. Delar av texten är publ. i STM 1944 samt i *Tidskrift för kyrkomusik och svenskt gudstjänstliv* 8 (1933). Morin refererar utförligt bl.a. Israel Geringius, *Tankar om kyrkosången* (1793) och de musikaliskt relevanta delarna av *Ordning för kyrko-betjente i Linköpings stift* (1795). Det nyaste bidraget ges i Harald Göransson, *Koralpsalmboken 1697. Studier i svensk koralhistoria* (diss., 1992). Striden mellan Vogler och Häffner i koralfrågan tas upp i Preben Nodermann, *Studier i svensk hymnologi* (diss., 1911). Denna strid bildar också utgångspunkten för Carl-Allan Moberg, »Från Abbé Vogler till John Morén. Ledande idéer i 1800-talets svenska koralverk» (*Kyrkohistorisk årskrift* 35, 1935).

Av studier kring enskilda koralhandskrifter kan nämnas Olsson STM 1945 och Stellan Mörner (diss., 1952; vari Wikmansons koralbok behandlas). I arbetspapper till koralseminarier i Lund har T. Ilmari Haapalainen skrivit om »Svenska koraler i finländska psalmböcker» (1987) och Reijo Pajamo om »1700-talets handskrivna koralböcker i Finland» (1988).

Av Åke Vretblads publikationer bör nämnas STM 1961 (om paroditekniken i *Sions sånger*). Vretblad har också publ. förut okänt källmaterial (memorial av Zellbell d.ä., Knölcke och Miklin från åren 1741–65) i »Församlingssång i mitten av 1700-talet» (*Linköpings biblioteks handlingar, Ny serie*, 9, 1981).

En bra framställning från Miklin med bl.a. tre sidor av Breitkopfs förut icke påträffade provtryck till hans koralbok bland bilagorna återfinns i Kanslikollegiets skrivelse till Kungl. Maj:t om ny koralbok den 16 november 1773 (RA). G. L. Biörckmans handskrivna »General-Bass bok med dertil hörande tabeller och

reglor Stockholm den (8de junii 1775» finns i Musikmuseet, Stockholm. Frågorna »Til Examen 1804» påträffas i Jämtlands läns biblioteks handskriftsavdelning (signum Ms L III g).

Koralfrågor diskuteras i Folke Bohlin, *Liturgisk sång i Svenska kyrkan 1697-1897* (diss., 1970) som dock är inriktad på den s.k. altarsången. I avhandlingen ingår i faksimil (med utförliga inledningar) »Johan Lindells Mässan korteligen Åbo 1784» (*Laurentius Petri sällskapets urkundserie*, 9, 1968) och »Ett liturgiskt sånghäfte från Åbo» (*Årsboken Svenskt gudstjänstliv* 43, 1969), studien »Hæffner och mässmusiken» (*Kyrkohistorisk årsskrift* 69, 1969) och den kommenterade utgåvan av »Melodier till julepisteln i svensk tradition» (*Laurentius Petri sällskapets urkundserie* II, 1970).

6. STÄDERNA SOM MUSIKMILJÖER

Genom forskningsprojektet »Stadsmusikantväsendet i Sverige under 1600- och 1700-talet» gjordes åren 1983-89 en första större utforskning av de svenska städernas musikliv med fokusering på de professionella musikanterna. Resultat finns redovisat fr.a. i Greger Andersson, »Stadsmusikanten i svenskt musikliv under 1600- och 1700-talet» (*Karolinska förbundets årsbok* 1991) och »Stadsmusikanter i Skåneland under 1600- och 1700-talet» (*Ale. Historisk tidskrift för Skåneland* 1990:4 & 1991:1). Källorna till städernas äldre musikliv finner man främst i magistraternas och rådhusrätternas arkiv, vilka numera förvaras i landsarkiven. Protokoll, räkenskaper, korrespondens, suppliker tillhör de grundläggande källserierna. Andra fyndställen är kyrkoarkiven och landshövdingarnas arkiv (Länsstyrelserna). I landsarkiven förvaras också skolornas äldre arkivbestånd (dock ej musikalierna som finns på respektive skola), medan universitetsarkiven (inkl. musikali) finns vid respektive universitet.

Grundläggande om 1700-tallets skolmusik är Walin STM 1938. Viktiga uppgifter om skolmusiken står också att finna i Norlind STM 1937. Till framställningar om musicerandet vid enskilda skolor hör Gottfrid Kallstenius, »Musiken vid allmänna läroverket i Västerås före 1850» (*Camena Arosiensis* 1923).

Om stadsmusikanter som musikpedagoger både i och utanför skolan står att läsa i Greger Andersson, »*Mästare - gesäll - lärning*. Stadsmusikanten som musikpedagog under 1700-talet» (*Den gemensamma tonen*, Helsingfors 1989). Dansens funktion i ståndscirkulationen är skildrad i Magnus von Platen, »Dans - karriär - karaktär» (*Den gemensamma tonen*, Helsingfors 1990).

Universitetens musikliv under 1700-talet har ännu inte blivit föremål för någon fördjupad forskning. En framställning om Akademiska kapellet i Uppsala är Ingmar Bengtsson 1977 (se avd. 15). En mera kulturhistorisk skildring ger Gurli Taube, *Musik, dans, språk och andra akademiska färdigheter i Uppsala* (1963).

Det lundensiska 1700-talet med särskild betoning på det akademiska kapellet är skildrat i STM av Alander 1939 och Andersson 1991.

I stadshistoriker över bl.a. Åbo, Helsingfors och Borgå ges endast fragmentariska uppgifter om musiklivet, och epoken är bristfälligt skildrad i Toivo Haapanen, *Suomen säveltaide* 1940; sv. övers. *Finlands musikhistoria*, Helsingfors 1956). Rätt utförliga, ehuru i dag något föråldrade, är ett par bidrag av Einari Marvia om den finska musikens tidiga skeden i *Suomen musiikin taitajia* (Helsinki 1958) och *Suomen säveltäijä* (Porvoo 1965).

Musiklivet i Åbo före Musikaliska sällskapets grundande skildras i Fabian Dahlström, »Prolog till året 1790» (*Musikaliska sällskapet i Åbo 200 år*, Åbo 1990). Musikprivilegier m.m. behandlas av Dahlström i »Om stadsmusiken i Åbo på 1600- och 1700-talen» (*Musiikki*, Helsinki 1/4 1989). Akademiska kapellet behandlas fr.a. i Einari Marvia, *Akateemiset soitinmusiikkiharrastukset* [Akademisk instrumental musikutövning], 1. *Turun yliopiston aika* [Åbo universitets era] 1640-1827 (lic., Helsingfors universitet, 1973). Romans notdonation till Åbo akademi skildras av Einari Marviae i *Suomen musiikin vuosikirja* [Årsbok för musiken i Finland] (1958).

Räkenskaper för den akademiska musiken i Åbo finns i Helsingfors universitets arkiv. Åbo akademis konsistoriums protokoll föreligger tryckta t.o.m. 1762 och därefter i maskinskrift i Helsingfors universitets bibliotek.

7. INSTRUMENTBYGGGE

Helenius-Öberg STM 1977 ger en ekonomisk-historiskt inriktad översikt över svenskt instrumentmakeri, instrumentbyggare och deras spridning över landet, utfärdade privilegier, ekonomisk politik, utrikeshandel o.dyl.

En förhållandevis omfattande litteratur föreligger om vårt rika bestånd av historiska orglar: Göran Blomberg, »Liten och gammal – duger ingenting till». *Studier kring svensk orgelrörelse och det äldre svenska orgelbeståndet ca 1930–1980/83* (diss., 1984); Einar Erici, *Orgelinventarium. Bevarade klassiska kyrkorglar i Sverige*, rev. Axel Unnerbäck (1988); Niels Friis, *Orgelbygning i Danmark* (2/1971); Anna Kyhlberg, »Storkyrkans huvudorgel 1690–1790. En arkivundersökning» (uppsats i musikvetenskap, Uppsala 1971); Birger Olsson, »Hedlundorgeln i Sandvikens Baptistkyrka» (uppsats i musikvetenskap, Uppsala 1983); Axel Unnerbäck, »Orgelbyggare, tjänsteman och köpman. Ett försök till Johan N. Cahmans biografi» (*Orgelforum* 1985:1-2); Bertil Wester »Orgelverket i Leufsta bruks kyrka» (*Fornvännen* 1933) samt Wester STM 1931. Vidare hänvisas till Hülphers 1773, Kyhlberg STM 1945, samt Lindgren STM 1956 & 1958.

Till litteraturen om klaver hör fr.a. Eva Helenius-Öberg, *Svenskt klavikordbygge 1720–1820* (diss., 1986). Avhandlingen behandlar även hantverkets teori och praktik samt tillverkning av orglar, cembali och hammarklaver, i tillämpliga delar stråk- och knäppinstrument. Se även Helenius-Öberg STM 1979 & 1987.

Hänvisningar görs även till: Georg Friberg, »Georg Christoffer Rackwitz och hans insats som instrumentbyggare» (uppsats i musikvetenskap, Stockholm 1965); Anna Hamilton Geete, *I solnedgången*, 2 (1911); Henric Nicander, *Åminnelse-Tal, öfver Kongl. Vetenskaps-Academiens framledne ledamot [...], herr Jacob Faggot [...] 28 Nov. 1778* (1779); Ola Kai Ledang, »Monochordon unicum og tonemetrien (Johan Daniel Berlin 1714–1787, Trondheim 1987); Hedvig Boivie, »Några svenska lut- och fiolmakare under 1700-talet» (*Fataburen* 1921); Samuel Schröderstierna (utg. Gösta Malmberg), *Berättelser om de finare järn- stål- och*

metallfabrikerna i Sverige åren 1754–1759 (1925); samt Norlind STM 1935 (om den svenska lutan).

Otryckta källor

En utförlig källredovisning finns i Helenius-Öberg 1986. Nedan meddelas uppgifter om för denna framställning väsentliga arkiv och samlingar. I RA finns den centrala civila statsförvaltningens arkiv. För hantverkshistorisk forskning uppmärksammas särskilt Skrivelser till Kungl. Maj:t: Kommerskollegium till Kungl. Maj:t vol. 159, 22/1 1770 (källref. 6), samt 264, 7/3 1797 (källref. 13).

Riksdagens arkiv: R 3077 f. 64 (riksdagen 1755–56, handels- och manufakturdeputationens handlingar; källref. 12). Kommerskollegiets arkiv, huvudarkivet, kammarkontoret (årsberättelser, fabriker m.m., utrikeshandeln): Huvudarkivet A I a 1:114 f. 150 v (källref. 2); A I a 2:3, 3/10 1753 (källref. 9); A I a 2:7 s. 234–240 (källref. 7); A I c 1:8, 12/2 1770 (källref. 15); A I d 1:1 s. 873 (källref. 8); A I d 1:3, 6/11 1771 (källref. 14); A I f 1:39 s. 1551 (källref. 11); B II a:46, 20/7 1791 (källref. 16); Manufakturkontorets arkiv: Vol. 76 s. 317 f. (källref. 3).

Stockholms stadsarkiv (SSA), Stockholms hallrätts arkiv A I:4 s. 42 (källref. 1).

I stadsarkiven förvaras bl.a. städernas med magistraternas handlingar. Särskilt Stockholms magistrats och dess hallrätts arkiv innehåller omfattande information om instrumentmakare. För övrigt kan nämnas Linköpings domkapitels arkiv E III a:43, domkyrkans akter 31/3 1731, befintligt i landsarkivet i Vadstena (VLA; källref. 10). Musikaliska akademiens arkiv förvaras i MAB. Därur citeras Ö I:1, Gren & Strähles kontrakt (källref. 4). Ur Vetenskapsakademiens arkiv, Stockholms universitetsbibliotek, citeras Sekreterarens arkiv, kapsel 8, skrivelse daterad maj 1763 (källref. 5). KB förvarar Christopher Polhems handlingar. Hdskr X.256 innehåller bl.a. två versioner av »Swar på några frågor som orgbyggaren Hr Daniel Strähle begärt af mig underrättelse om». Tobias Langs i texten nämnda arkiv finns i landsarkivet i Visby (ViLA), där hans beskrivningar av spelur återfinns i vol. I:6 (källref. 17).

8. FOLKLIKT MUSICERANDE

En bra bild av regionalt folkligt musicerande ger Ling, Andersson & Larsson (utg.), *Vi äro musikanter alltifrån Skaraborg* (1983), särskilt Jan Olof Rudén, »Musiklivet i 1700-talets Västergötland» och Birgit Kjellström, »Instrumentporträtt i Skaraborgs länsmuseum: En studie med tonvikt på 1700-talet».

Synpunkter på spelmansrepertoar och uppförandep Praxis återfinns i John Olsson, »Den svenska polskan. Ett försök att teckna dess historia och karaktär» (*Sumlen* 1990-91) och i Anders Roséns fonogramtexter till *Kärleksfiol. Klang av understrängar* (Hurv KRLP-8) och *Kom du min Kesti. Originalduetter från 1700- och 1800-talens spelmansböcker i Musikmuseets samlingar i Stockholm* (Hurv KRLP7).

Spelmansrepertoaren i ett nordiskt perspektiv behandlas i Jens Henrik Koudals inledning till *Rasmus Storms nodebog. En fynsk tjenstekarls dansemelodier o. 1760* (1987) och i viss mån också i Bjørn Aksdal, *Spelemann og smed. Smed-Jens fra Røros og hans notebok* (1988).

Jan Ling, *Nyckelharpan* (1967) behandlar instrumentets utveckling och utbredning under 1700-talet. Källor till kunskapen om spelmansmusiken är främst de handskrivna spelmansböckerna i fr.a. Musikmuseet och MAB. Några spelmansböcker är utgivna: *Blidströms notbok* i Samuel Landtmanson, »Menuetter och Polska Dantzar. En fången karolins musikminnen» [*Blidströms notbok*], *Svenska landsmål och svenskt folkliv 1912*, s. 78-125; *Johannes Bryngelssons Notbok, Sexdrega 1774* (Kindgillet i Göteborg 1974); *Anders Larsson, En notebok; Sexdregasamlingen del 2* (Kindgillet i Göteborg 1976); Gunnar Perssons notbok i Gunnar Tureson, *Från gustaviansk fältnusik till herrgårdsmusiken i Värmland. Värmländska kulturtraditioner, VIII* (1974). Två studier föreligger i manuskriptform: *Gunnar Perssons notbok* (Jan Ling m.fl., Göteborgs musikhögskola, avd. för musikvetenskap) samt *Petter Dufvas notbok* (Magnus Gustafsson m.fl., Smålands spelmansförbund). Med utgångspunkt från den senare notboken görs ett försök att kartlägga de svenska 1700-talsnotböckernas repertoar.

De direkta källorna har kompletterats med

musiknotiser i topografisk litteratur. Här har bl.a. citerats ur Olaus Olai Bergrot, *Instrumenta musica* (1717; övers. efter Eva Helenius, uppsats i musikvetenskap, Stockholm 1968); Knut Nilsson Lenaeus, *Delsboa illustrata* (1764; faks. 1971); Nils-Arvid Bringeus, *Sockenbeskrivningar från Hälsingland 1790-1791* (1961); J. Gaslander, *Allmogens i Wästbo sinnelag, seder m.m.* (1774); samt *Småländska hembyggsböcker*, III, utg. av N. Werner (1923).

Notiser i reseskildringar har hämtats ur Carl von Linnés dalaresa 1734 (utg. 1953) och gotländska resa 1741 (utg. 1957) samt ur Giuseppe Acerbi, *Resa i Sverige* (1958; övers. Thure Nyman). Även dagbokslitteraturen har uppgifter om folkligt musicerande. Här har bl.a. använts *Amiral Tersmedens memoarer* (4, 1916; se avd. 15) samt Märta Helena Reenstierna, *Årstadagboken. Journaler från åren 1793-1839* utg. av S. Erixon, m.fl. (1946-53).

Musiknotiser har också citerats ur Lars Erik Larsson, *Organister och klockare i Uppland 1600-1870; Svartsjö kontrakt* (1977), H. Vallerius, *De tactu* (diss., 1698), G. Vallerius, *Exercitium philosophicum de tarantula* (diss., 1702), O. Bergrot, *Exercitium academicum Instrumenta musica leviter delineans* (diss., 1717), August Fredin, *Gotlandstoner* (1909-1933), samt Envallsson musiklexikon (1802).

Någon översikt över 1700-talets folkliga vokala traditioner finns inte, inte heller några utgåvor med visor uteslutande från 1700-talet. Balladerna är under utgivning i *Sveriges medeltida ballader* (Svenskt visarkiv; 3 bd utkomna, 1983-90). Utgåvan omfattar även balladtexter som utkommit i skillingtryck. Traditionella visor som publ. i skillingtryck finns förtecknade i Jersild 1975, s. 32 f. (se avd. 9). Skämtvisor som varit kända under 1700-talet har utgivits (efter sentida tradition) i Eva Danielson & Märta Ramsten, *Skämtvisor från fem sekel. 50 folkliga skämtvisor med inledning och kommentar* (1991) häfte och kassett; SVMC 3). Folkliga dryckesvisor med rötter i 1700-talet är utgivna och kommenterade i Christina Mattsson, *Helan går. 150 visor till skålen* (1989).

En redogörelse för notiser och balladcitater i 1700-talets dissertationer och topografiska litteratur m.m. finns i Bengt R. Jonsson, *Svensk*

balladtradition I (1967), s. 67 f., med flera exempel på balladbelägg från 1700-talet. För övriga folkvisekategorier har inget motsvarande arbete gjorts. Bland samtida litteratur med uppgifter om vistraditioner kan nämnas *Olof Joh: Bromans Glänsvallur och öfriga skrifter rörande Helsingland* (Gestrike-Helsing nation i Uppsala [...], 1911–54). En vissångares repertoar (»hustru Naterbergs») behandlas i Margareta Jersild, »Tre östgötasångerskor och deras ballader» (*Inte bara visor. Studier kring folklig diktning och musik*; 1990). Folkliga koralvarianter har upptecknats först i sen tid. Uppteckningarna har sammanställts i olika utgåvor: Olof Andersson, *Folkliga svenska koralmelodier från Gammalsvensky och Estland* (1945); Jörgen Dicander, *Folkliga koraler från Dalarna* (1–2, 1975–1979); *Väckelsens folkmelodier från Dalarna* (1981); och A. Lindström & G. Ternhag, *Folkliga koraler* (1985). År 1914 utkom *Psalterium Dalecarlium eller Dalaharpan* innehållande folkliga koraler i arrangemang.

Carl-Allan Moberg deltog 1939 i en inspelningsexpedition till Runö där ett stort antal svenska koralvarianter spelades in. Forskningsresultat redovisades i STM 1939. Carl August Stieler diskuterar koralsångspraxis i sin *Lärobok i de första grunderna för musik och sång vid ungdomens undervisning i skolor och gymnasier* (1820). Bror Olsson, *Psalmboken som folkbok* (1942) behandlar psalmens plats och betydelse i vardagsliv och hemmiljö.

Vidare hänvisas till *Samuel Ödmanns skrifter och brev*, I, utg. av H. Wijkmark (1925) samt Helenius-Öberg 1989 (se avd. 3).

9. UR VISSAMLINGAR OCH SKILLINGTRYCK

Parodikens musikhistoria har utförligt tecknats av Wolfgang Steinecke i *Das Parodieverfahren in der Musik* (Kiel 1934). Se för övrigt H. Bessele, *Grundfragen des musikalischen Hörens*, Heidelberg 1925, s. 35 f.

Åke Vretblad, *Studier i 1700-talets svenska parodivisa med särskild hänsyn till förhållandet mellan ord och ton* (lic., Uppsala 1941, dub. SMA) är övergripande om 1700-talets visparodik före Bellmansvisan. Av detaljstudier kan nämnas Carl-Allan Mobergs kommentar till

»Samlade skrifter av Johan Runius» (*Svenska författare utgivna av Svenska Vitterhetssamfundet*, XVII:7, 1937, s. 133 f.). Uppsatser av Nils Dencker belyser tidens parodivisa, t.ex. STM 1938, samt »Melodin till Klippingshandskar» (*Studier och uppsatser tillägnade Otto Andersson 27/4 1929*). (För Atterbom 1852 se avd. 10.)

Den franska paroditeknik, som alltifrån Dalin i hög grad påverkat svensk parodivisa behandlas utförligt i Auguste Font, *Favart, L'Opera-comique et la comédie-vaudeville au XVIIe et XVIIIe siècles* (Paris 1894).

Ett stort antal vishandskrifter är idag åtkomliga på offentliga arkiv, främst KB, UUB och LUB samt inom de privatarkiv som finns deponerade på bl.a. RA. Delar av beståndet är systematiskt genomgångna. Visor som före 1800 publ. som skillingtryck, har förtecknats i Margareta Jersild, *Skillingtryck. Studier i svensk folklig vissång före 1800* (diss., 1975) som också innehåller ett stort antal tablåer över den, faktiska eller påstådda, melodiska släktskap mellan visor som kedjorna av melodianvisningar anger. En annan inventering är Bernt Olssons *Svensk världslig visa 1600–1730* (1978) som dock utom andliga visor undantar tidens politiska visa. Av vissamlingar från urban miljö, som representerar ett betydande inslag i det senare 1700-talets populärkultur, har några av de största inventerats. Carl Matthias Völschows samlingar av Bellmans och andras visor (KB; sign. Vf 15:1–7, Vs 86:1–3 m.fl.) är registrerade i Gunnar Hillbom, *C. M. Völschows manuskript* (diss., 1981). Samme författare har förtecknat innehållet i S. C. Wallens och P. J. Hjelmss visamlingar (Eriksbergsarkivet, Manuskript- o. avskriftssaml. vol. 53–59; i dep. på RA, resp. KB, sign. Vs 65:1–3. Register tillgängliga bl.a. på Svenskt visarkiv). Samtliga här nämnda register upptar även förekommande melodiangivelser.

En försvinnande liten del av visorna före Bellmans tid under 1700-talet har publ. i bokform. Undantagen utgörs huvudsakligen dels av de andliga visor till vilka bl.a. psalmerna enligt en bred visdefinition kan räknas, dels av visor som publ. tillsammans med andra dikter i samlingar som Runius' *Dudaim* (1714–15, också till stor del andliga sånger och visor), Johan Elers *Mina Försök* (1755–59) och Dalins av J. C.

Bökmän utgivna *Witterhetsarbeten i bunden och obunden skrif-art* (1767) m.fl.

Tryckt notskrift och handskrifter med notskisser är sällsynta. I den mån melodianvisningarna kan knytas till utskrivna melodier påträffas dessa främst i koralböcker o.dyl. med noterade melodier, sångspelspartitur samt handskrivna spelmans- och dansböcker. Spridningen av de sistnämnda på skilda arkiv är lika stor som ifråga om visböckerna, men MAB innehar synnerligen rika samlingar.

Folians historia som basso ostinato, som melodi och som dans har belysts i en rad arbeten. Aktuella är i synnerhet artiklar av Richard Hudson i *Musica Disciplina* 1971 och *Acta Musicologica* 1973.

Ingemar Carlsson, *Olof Dalin och den politiska propagandan inför »lilla ofreden»* (diss., 1966) redogör för den samtida uppfattningen av »En Celadon gaf frögderop» som en politisk satir.

Innehållet i äldre skillingtryck behandlas i Jersild 1975, s. 28 f. Ulf Peder Olrog, *Studier i folkets visor. Material och metoder* (lic., Uppsala 1951) är framför allt en frekvensundersökning av bl.a. kända författare i skillingtryck samt av visutgivningen i trycken under olika decennier. Bengt R. Jonsson, *Äldre svensk visdiktning och vistradition* (lic., Uppsala 1958) med förteckningar och kommentarer till innehållet i skillingtryck och visböcker från 1500-1600-talen har delvis relevans för 1700-talets vissång. Det samma gäller Nils Schiørring, *Det 16. og 17. århundredes verdslige danske visesang I-II* (diss., Köpenhamn 1950).

Ovannämnda förteckningarna över melodiangivelser och deras innebörd kompletteras av Dencker STM 1938. Några ofta begagnade melodier har återgivits och kommenterats i Carl-Allan Moberg, »Om sommaren sköna. En melodistudie» (*Saga och sed* 1964), resp. Dencker, »Skälarnas musik» (*Fataburen* 1932; om melodin till »Gustafs skål»). James Massengales musikkommentarer till Bellmans skrifter lämnar väsentlig information om populära melodier och deras härkomst, där åtskilligt också är av betydelse för utforskningen av melodierna till visorna i skillingtryck och visböcker (se avd. 10).

10. CARL MICHAEL BELLMAN

Ett stort antal uppsatser av vårt sekels främsta Bellmansexperter såsom Nils Afzelius och Olof Byström finns i Bellmansällskapet *Bellmansstudier*, som hittills har utkommit i nitton delar sedan 1924.

Däremot saknas en aktuell, vetenskaplig biografi. Det utkast till memoarer Bellman författade under sin tid som arrestant 1794, *Lefwerne*, (StU XII, s. 16 f.) har snarare skönlitterärt än personhistoriskt värde. Paul Britten Austin, *The life and songs of Carl Michael Bellman. Genius of the Swedish Rococo* (1967; svensk övers. 1970) ger en fyllig och färgstark bild av skaldens liv och miljö. Bland äldre biografier förtjänar särskilt Nils Erdmann, *Carl Michael Bellman* (1899) att nämnas. Ur litteraturvetenskaplig synvinkel sammanfattas Bellmans liv och verk i de litteraturhistoriska standardverken. Se fr.a. Nils Afzelius, »Bellman och Wallenberg» (*Ny illustrerad svensk litteraturhistoria*, 2, 2/1967) och Lars Lönnroth, »Den bacchanaliska musan – Bellman och hans efterföljare» (*Den svenska litteraturen* 2, 1988). En sammanställning av bevarade ögonvittnesskildringar av Bellman skall utkomma under 1994.

Den såväl litterärt som musikaliskt mest kompletta utgåvan av Bellmans verk är *Standardupplaga av Carl Michael Bellmans skrifter utgiven av Bellmansällskapet* [StU]. Utgivningen påbörjades 1921 och omfattar för närvarande I: *Fredmans epistlar*; II: *Fredmans sånger*; III: *Bacchanaliska quäden och En Stuf Rim*; IV: *Bacchi Orden*; V: *Bacchi tempel*; VI: *Dramatiska arbeten*; VII: *Dikter till Gustaf III och kungahuset*; VIII–XII: *Dikter till enskilda*; XIII: *Ungdomsdikter 1: Dikter av blandat innehåll*; samt XV: *Religiös diktning*. Under utgivning är XIV: *Ungdomsdikter 2: Bacchanaliska visor*.

Av *Fredmans epistlar* och *Fredmans sånger* föreligger aktuella kritiska editioner redigerade av Hillbom & Massengale (FE 1990:1–2 och FS 1992:1–2) vars kommentarer innehåller åtskilliga tidiga melodivarianter och melodier till kända parodiförlagor. Musiken till epistlarna och sångerna, återger, liksom i StU, Olof Åhlströms arrangemang i faksimil.

Musica Sveciae Carl Michael Bellman

(MSCD 420–421) innehåller ett brett urval av Bellmansvisor från 1763 till 1791 insjungna av representanter för svensk Bellmanssång från Sven Scholander (1920) till Mikael Samuelson. En aktuell Bellmansdiskografi är Hans Nilsson, *Bellman på skiva* (1992, uppdateras).

Intresset för Bellmansmusiken var tidigt inriktad på kartläggningen av Bellman som parodist. Bland de tidigaste märks Erik Drake (*Musik till Valda Skrifter af C. M. Bellman*, musikdelen till P. A. Sondens utgåva 1837), P. D. A. Atterbom (*Svenska siare och skalder*, 6:1, 1852) och Julius Bagge »Anmärkningar till melodier-na» (Drakes redan anförda, *Musik till valda skrifter* [...] 2/1881) och »Bellmaniana. Om Bellmans melodier» (*Sammlaren* 1881–82). Johan Flodmark, *Bellmansmelodiernas ursprung* (1882) intar en särställning både i kraft av sin nyktra saklighet och sin rikedom på melodiillustrationer. Den melodihistoriska forskningen har fullföljts av StU:s musikkommentatorer: Patrik Vretblad (I), Gunnar Jeanson (II–VII), Åke Vretblad (VIII–X), C.-G. Stellan Mörner (XI–XII) och James Massengale (XIII).

Det dröjde länge innan Bellmansmusiken som en i vispoetiken integrerad struktur ägnades ett systematiskt studium (även om ansatser kan noteras hos Abraham Mankell, *Musikens historia*, 1864, och Adolph Lindgren, »Bellmansmusiken», *Sammlaren* 1895). Banbrytande är Torben Krogh, *Bellman som musikalsk Digtar* (Köbenhavn 1945). Krogh var fr.a. en kännare av 1700-talets franska sångspel och det är huvudsakligen den del av Bellmansmusiken som har sina rötter i dess repertoar hans arbete behandlar. Ett viktigt komplement kring Bellman och hans allusioner till franska parodiförlagor utgör Beijer 1989 (se avd. 3). Nils Afzelius ger i *Bellmans melodier* (1947) en sammanfattning av det aktuella resultatet av melodiforskningen och ger såsom Olof Byström, »När tillkom 'Fjäriln vingad'» (*Bellmansstudier* 1952) bidrag till diskussionen kring bellmanska originalkompositioner.

Carl Fehrman, »Teaterscenen och sångspelsens visor» och »Bellmans franska fränder – fem diktarpotträtt» (*Vin och flickor och Fredmans stråke* (1977) belyser den franska sångspels- och dryckespoesi som så starkt influerat Bellmans

sångskapande. En renodlad musikologisk aspekt på ord–tonförhållandet i Bellmansvisan anlägger Richard Engländer i »Bellmans musikaliskpoetiska teknik» (*Sammlaren* 1956; även i *Kring Bellman*, 1964). Det stannade vid en skiss, som dock inspirerat till fortsatt, grundligare forskning.

James Massengale, *The Musical–Poetic Method of Carl Michael Bellman* (diss., Uppsala 1979), prövar Kroghs referenspoetiska och Engländers musikologiska aspekter mot bakgrund av de parodikkonventioner som utvecklats fr.a. i Frankrike under 1700-talet. Ett viktigt resultat är den ökade insikten att Bellman som kompositör var beroende av sin samtids populärrepertoar inom visa och sällskapsdans till vilkas sfär åtskilligt av konsert- och operarepertoarernas musik transponerats redan innan Bellman parodierat den. Forskningen bakom hans melodikommentarer till StU XIII och XIV samt i FE 1990 och FS 1992 har bekräftat hypotesen.

Otryckta källor:

Tillgången till kända handskrivna källor av skiftande kvalitet är rik och förväntas växa. Särskilt viktiga är de som tillkommit i Bellmans omedelbara närhet, Anders Lissanders (KB; »Lsr 1» & »Lsr 3», sign. Vs 104b:1 resp. 3), Johan Schagerströms (KB; sign. Vf 14) och C. M. Völschows stora systematiserade samling (KB; sign. Vf 15:1–7). Av Lissanders samling har delarna 2 och 4 ännu ej påträffats, med fyndet av del 1 & 3 är färskt, och hoppet är långt ifrån ute. Handskrivna källor som innehåller melodiuppteckningar är ytterst sällsynta. Viktiga är fr.a. de i kapitlet presenterade KB-volymer Vf 23 (»Åkn») och Vf 38a. Nämda källor tillhör samtliga KB, som i deposition även har den mest omfattande av de få Bellmansautografer som bevarats, *En Stuf Rim*. Den utgör en samling om femtio texter, mest visor, som skrivits på ark vilka klistrats ihop till en 39 meter lång remsa, upprullad på en träspole, och skänkts till vännen Elis Schröderheim (tillhör Vitterhetsakademien).

Bland andra arkiv är UUB och LUB särskilt rika på Bellmaniana. RA förvaltar Wallens stora *Samling af Svenska Visor*, melodihistoriskt

särskilt viktig genom sin mängd av melodianvisningar.

Äldre förstaradsförteckningar över Bellmans kända verk har utnyttjats och uppdaterats i James Massengales »Analytical Song Index for C. M. Bellmans Poetry» (*Meddelande från Svenskt Visarkiv* 46, 1988), som utom alfabetisk förteckning innehåller ett analytiskt register som grupperar texterna efter textmetriska strukturer tolkade som säkra (kända) eller möjliga melodiska strukturer.

11. DEN GUSTAVIANSKA OPERAN

De övergripande arbetena om den gustavianska epokens politiska och kulturella historia är många och ofta intresseväckande. Förutom de som redovisats redan i avd. allmän litteratur skall här nämnas Marie-Christine Skuncke, *Sweden and European Drama 1772-1796* (1981). Där kartläggs utländska influenser, inte minst vad gäller fransk opéra comique, på den gustavianska teatern. En i detta sammanhang särskilt värdefull monografi över Gustav III är Erik Lönnroth, *Den stora rollen. Kung Gustaf III spelad av honom själv* (1986), där bl.a. sambanden mellan Gustav III:s realpolitiska och kulturella insatser belyses.

En bred översikt över den gustavianska operan ges i antologin *Gustavian opera. An interdisciplinary reader in Swedish opera, dance and theatre 1771-1809* (red. Inger Mattsson; 1991). Bland bidragen refereras till Kathleen Kuzmick Hansell, »Gluck's 'Orfeus och Euridice' in Stockholm» och Martin Tegen, »'Thetis och Pelée'. An opera's successive transformations». (Se även de utförliga litteraturförteckningarna i *Gustavian opera*.) Bland tidigare nämnda musikhistoriska översiktsarbeten har här använts Norlind & Trobäck 1926 och Walin 1945.

Flera utmärkta repertoarförteckningar finns över den gustavianska epokens teater och opera. För detta kapitel har använts Dahlgren 1866; K. G. Strömbeck & S. Hofsten (red.), *Kungliga teatern i Stockholm. Repertoar 1773-1973* (1974), samt Agne Beijer 1989 (se avd. 3).

Den gustavianska tidens musik har intresserat flera utländska forskare. Nestorn bland dem är Richard Engländer med bl.a., *Johann Gottlieb Naumann als Opernkomponist* (1922); Jo-

seph Martin Kraus und die Gustavianische Oper (1943) och »Från rokokomusik till romantisk opera» (*Det glada Sverige*, 2, 1947).

Av stort intresse är bl.a. de ofta utförliga texthäftena till skivutgåvorna av gustaviansk musik i Musica Sveciae.

I Johan Flodmark, *Elisabeth Olin och Carl Stenborg* (1903) finns bl.a. ett rikt källmaterial presenterat, liksom i Dahlgren 1866.

Den gustavianska teatern har behandlats i Agne Beijer och Gustav Hilleström. För denna framställning har använts Beijer 1981 (se avd. 3), som är försedd med utförlig litteraturförteckning. Informativa är också Nils G. Wollin, *Desprez i Sverige* (1936) samt Louis Jean Desprez, *Tecknare, teaterkonstnär, arkitekt* (1992). Bland de många specialstudierna om de gustavianska teaterbyggnaderna refereras här till Stig Fogelmark, »Gustaf III:s opera» (*Artes* 1987:1).

Den gustavianska baletten är behandlad i några böcker och även i bidrag i *Gustavian opera*. För detta kapitel har använts Mary Skeaping, *Den svenska hovbaletten* (1983) samt *Den Gustavianska Baletten* (1992).

Bland skönlitterära arbeten refereras till Domenico Michele, *Inträdes Tal Utí K:gl Wetenskaps Academien* (1772); Göran Rothman, *Företal till Orpheus och Euridice* (libretto, 1773); Anna Maria Lenngren, *Samlade skrifter*, (1;1917) samt Johan Henrik Kellgren, *Samlade skrifter*, (5-6; 1945-46 & 1923).

Källmaterialet är överflödande rikt, både vad gäller musikalier (främst i Kungl. Teaterns samling i MAB), persondokument (bl.a. i Gustavianska samlingen i UUB) och övrigt arkivmaterial (främst i Kungl. Teatrarnas arkiv). Värdefull information om den gustavianska operan finns i serien Kongl. Svenska Teaterns Almanach (utg. 1779-1805, här refererat till *Theatre-Almanach För År 1788* [1787]). Ett urval av Gustav III:s brev i sv. övers. finns i Gunnar von Proschwitz, *Gustaf III. Mannen bakom myten* (1992). Joseph Martin Kraus' brev finns i Irmgard Leux-Henschen, *Joseph Martin Kraus in seinen Briefen* (1978) och Fredrik Samuel Silverstolpe, *Biographie af Kraus* (1833). Bland minnesteckningar och dagböcker refereras till Gustaf Johan Ehrensvärd (utg. E. V. Montan), *Dagboksanteckningar förda vid Gustaf III:s hov*,

(1-2; 1877-78); Hedvig Elisabeth Charlotta (utg. Carl Carlsson Bonde), *Dagbok*, (1-3; 1907-11); Fredrik Axel von Fersen (utg. R. M. Klinckowström), *Historiska skrifter*, (3 & 7; 1869-71) samt Johan Fischerström (utg. Gustaf Näsström), *En gustaviansk dagbok* (1951).

I övrigt refereras kortfattat till Erik Lindorm, *Ny svensk historia. Gustavianskt 1771-1810* (1945); Aloys Mooser, *Annales de la musique et des musiciens en Russie au 18me siècle* (2; 1951); Carl Stridsberg, *Åminnelsetal öfver Joseph Martin Kraus* (1798) samt Folke H. Törnblom, *Från underverksopera till TV-opera* (1967).

12. STENBORGS TEATER OCH DET SVENSKA SÅNGSPELET

Till den centrala litteraturen om Stenborgska teatrarna hör egentligen endast Flodmark, *Stenborgska skådebanorna* (1893) och 1903 (se avd. II) samt bidrag av Lennart Hedwall i *Gustavian Opera* 1991 (se avd. II) och av Hedwall m.fl. i *Gustav III and the Swedish Stage*, ed. by Bertil H. van Boer (Edwin Mellen Press, USA, 1993). Av äldre översikter må nämnas Oscar Levertin, *Teater och drama under Gustaf III* (1889) och *Gustaf III som dramatisk författare* (1894), samt Georg Nordensvan, *Svensk teater I* (1917) och Nils Personne, *Svenska teatern under gustavianska tidevarvet* (1913-14).

Periodens teaterliv fr.a. utanför huvudstaden behandlas i bl.a. Gunilla Dahlberg, »Till E. K. Maj:ts aflägnare undersåtars nöje. Om 1700-talets svenska landsortsteater», (*Att resa var nödvändigt*, 1990); Ingemar Hellsten, *Carl Envallssons sångspel* (uppsats i musikvetenskap, Stockholm 1973); samt Olof Hillberg, *Teater i Sverige utanför huvudstaden* (1948).

För Göteborg är Wilhelm Berg, *Anteckningar om Göteborgs äldre teatrar* (1-3, 1896-1900) och *Bidrag till musikens historia i Göteborg 1734-1892* (1914) fortfarande den grundläggande litteraturen. En gedigen bakgrundsbelysning ger också en artikel av Gunilla Dahlberg & Dag Nordmark om arbetsförhållanden och repertoar resp. bestämmelser och restriktioner (i *Att resa var nödvändigt*, 1990).

Bland bidragen i STM skall framhållas Lindström 1926 & 1942 (om det svenska folkliga sångspelet), samt Mayer-Reinach 1939.

13. ÅHLSTRÖM, MUSIKFÖR- LAGEN OCH SÄLLSKAPSVISAN

Musikhandel och nottryck behandlas utförligt av Albert Wiberg i *Den svenska musikhandelns historia* (1955) samt i STM 1949.

Den nykomponerade visan (»sällskapsvisan») är behandlad i STM av Norlind 1926 och Tegen 1983 (med tillägg 1988). Vidare skall framhållas Martin Tegen, »Kraus och de gustavianska författarna» (*Fenix* 1988) och Gunnar Hillbom, »En visans brytningstid - kring den åhlströmska epoken i svenska viskonstens historia» (*KMA:s årsskrift* 1989). 1994-95 beräknas utg. av *Svenska sånger 1790-1810* (antologi med 100 sånger, red. Martin Tegen; *Monumenta musicae Svecicae*, 16).

I övrigt refereras till Bernhard von Beskow, *Levnadsminnen*, utg. av Fredrik Böök (1928); Max Friedländer, *Das deutsche Lied im 18. Jahrhundert* (Stuttgart & Berlin 1902); Karl Warburg, *A. M. Lenngren* (2/1917); Giuseppe Acerbi, *Travels through Sweden, Finland and Lapland* (London 1802). Vidare hänvisas till en rad bidrag i STM: Hæger 1955 (Om de första jolkingsuppteckningarna); Johansson 1961 (om Patrik Alströmers musiksamling); Norlind 1938; Nyblom 1922:2; samt Tegen 1961 (Uttinis tryckta triosonater).

Musiktrycken 1720-1810:

En lista över musikalien tryckta i eller för Sverige 1720-1810 blir relativt överskådlig och återges därför här i sin helhet (med undantag från några smärre tryck).

Särskilda förkortningar:

- klav. Klaverutdrag med sång
- arr. Arrangemang för klaver
- stmr Stämmor
- K: Kopparstickare
- Å1 Åhlströms musikförlag före april 1788 (K: Fredrik Akrel)
- Å2 Åhlströms musikförlag från april 1788 (Kongl. Privilegierade Nottryckeriet, K: F. Akrel)
- Å3 tryckt hos Åhlström

- 1727 Roman, 12 flöjtsonator (K: Erik Geringius)
- 1739 D. Kellner, generalbaslära, övers. av tysk uppl. 1732 (noter i träsnitt)
- 1739 1697 års Koralspsalmbok (ny, rättad uppl.)
- 1740 Roman, *Assaggi* (provtr.)
- 1754 H. Ph. Johnsen, 24 *oder* (K: P. G. Floding)
- 1756 Uttini, 6 cembalsonator (K: Johan Falk)
- 1757 Uttini, *Il re pastore* (part.; tr. Holland)
- 1768 Skjöldebrand, *Gustaviade* (musikbil.; K: Lars Salvius)
- 1768 Uttini, 6 triosonator (tr. London: H. Fougé)
- 1773 Uttini, *Thetis och Pelée* (klav.; provtr., Leipzig)
- 1774 1697 års Koralspsalmbok (orättad uppl., boktr. Stolpe)
- 1777 Grenser, 6 trios op. 1 (tr. Berlin-Amsterdam: Hummel)
- 1782 Marpurg-J. Miklin, *Kort begrepp om general-basen* (övers.)
- 1783 Bellman, *Bacchi tempel* (musikbil.; K: J. F. Martin)
- 1783 Åhlström, 3 klaversonater med violin, op. 1 (Å1)
- 1784 Gluck, tre uvertyrer (Å1)
- 1784 Kraus, *Stråkkvartetter*, op. 1 (tr. Berlin-Amsterdam: Hummel)
- 1784 C. F. Müller, 6 violinsonater (tr. Berlin-Amsterdam: Hummel)
- 1784 Åhlström, 4 violinsonater, op. 2 (Å1)
- 1784-86 Kexel, *Bacchi Hand-Bibliothek*
- 1785 Gluck, *Iphigenie* (klav. Hæffner; Å1)
- 1786 Haydn, 2 symfonisatser (arr.; Å1)
- 1786 Åhlström, *Små claverstycken för nybörjare* (rev. uppl. *Underrättelser* 1803; Å1)
- 1786 Åhlström, 3 klaversonater, op. 3 (Å1)
- 1786 Åhlström, 3 klaversonatiner, op. 4 (Å1)
- 1787 Vogler, Kantat 19 aug. 1786 (Å1)
- 1787 Åhlström, Uvertyr t. *Frigga* (arr.; Å1)
- 1788 Zander, uvertyr till *Kronfogdarna* (arr.; Å2)
- 1788 Haydn, 4 symfonisatser (arr.; Å1)
- 1788 Haydn, 2 symfonisatser (arr.; Å1)
- 1788 Naumann, *Arier* ur *Gustaf Wasa* (klav.; Å1)
- 1788 Uttini, Prolog vid kronprinsens födelse 1778 (Å1)
- 1788-89 *Arier utur de på Kongl. Theatern upförde operor*, H. 1-4 (Å2)
- 1789 *Balletter och marscher samt entre-acter* (ur operor), H. 1-3 (Å2)
- 1789-1834 *Musikaliskt tidsfördrif* (30 nr/år; Å2)
- 1789 Kraus, 2 klaversonater (Å2)
- 1790 Bellman, *Fredmans epistlar* (Å2)
- 1791 Bellman, *Fredmans sånger* (Å2)
- 1792 Elers, *Glada quäden* (Å2)
- 1792 Kraus, *Fiskarstugan* (Å2)
- 1792 Kraus, Sorgmusik (klav.; Å2)
- 1792 Kraus, Begravningsmusik (klav.; Å2)
- 1792 Kraus, Intermedier ur *Amphitryon* (arr. Åhlström; Å2)
- 1793 C. G. Kuhlau, Tre andanter med var.
- 1793 C. F. Müller, 3 violinsonater, op. 3 (eget förlag; Å3)
- 1794 H. Bratt, 6 violinsonater, op. 1 (eget förlag; Å3)
- 1794-1823 *Skaldestycken satte i musik* (del I-XVIII; Å2)
- 1796 Kraus, *Son pietosa* (part.; G. A. Silverstolpes förlag, tr. Leipzig)
- 1797 Kraus, *Symfoni c-moll* (stmr; dito)
- 1797 Kraus, *Airs et chansons* (dito)
- 1798 Kraus, *Kvintett*, op. 7 (tr. Paris: Pleyel)
- 1798 Vogler, *Choral-bok* (Å2)
- 1798 Vogler, *Pieces de clavecin* (klaverskola; Å2)
- 1798/99? Naumann, 6 sonater för glasharmonika, op. 4 (tillägnad Alströmer; tr. Dresden: Hilscher)
- 1799 Vogler, *Organistscholan*, 2 (A. J. Nordström)
- 1800 Vogler, *Herman von Unna* (klav., sv. text; tr. i Danmark?)
- 1801 C. G. Kuhlau, 3 violinsonater (eget förlag; Å3)
- 1801 Solié, ur *Hemligheten* (klav.; Å2)
- 1801 Wikmanson, 3 stråkkvartetter (stmr; G. A. Silverstolpes förlag)
- 1801? *De begge Crispinerna* (klav.; Å2)
- 1802 Th. Byström, 3 violinsonater (eget förlag; tr. i Leipzig)
- 1802 Haydn, *Skapelsen* (klav.; Å2)
- 1802 Kraus, Uvertyr till *Aeneas* (Å2)
- 1802-05 Bellman, *Frun & pigan* (musik trol. av Åhlström; Å2)
- 1803 Åhlström, *Underrättelser [...] klaverskola*
- 1804 Stieler, *Korsfararne* (klav.; eget förlag; Å3)
- (före)1805 Åhlström, *Helena*
- 1805 Svensk Folksång (4-st. kör, piano)
- 1809 C. Kull, 4 solo polonoiser
- 1810 J. G. Lundberg, 2 *solopiecer för clavér* (eget förlag; Å3)

14. INSTRUMENTALMUSIKEN

Referenser görs här till Bertil van Boer, *Die Werke von Joseph Martin Kraus. Systematisch-thematisches Werkverzeichnis* (1988), Bertil van Boer, *The Symphony in Sweden* 1-2, Vol. F II och F III av *The symphony 1720-1840* (New York 1982, 1983), Hugo Riemann, Förord till utgåvan *Mannheimer Kammermusik des 18. Jahrhunderts*, bd 1-2, Leipzig 1914-15, samt Walin 1941.

I sammanhanget bör nämnas Carl Nisser, *Svensk instrumentalkomposition 1770-1830. Nominalkatalog* (1943).

15. MELLAN KONSERT
OCH SALONG

De grundläggande tyska studierna om konsertlivets framväxt är G. Pinthus, *Das Konzertleben in Deutschland* (Leipzig 1932) och E. Preussner, *Die bürgerliche Musikkultur* (Hamburg 1935). En motsvarande svensk studie är Walin 1941, som fr.a. behandlar orkesterkonserterna i landet decennierna kring 1800. Den enda utförligare sammanställningen över konsertprogram i Stockholm under 1700-talet är Vretblad 1918. Här finns även en särskild studie över abbé Voglers orgelkonserter, som Vretblad fördjupade i STM 1927. Rörande Vogler hänvisas även till Abraham Mankell, *Musikens historia*, 2 (1864) och J. C. F. Hæffner, »Öfver ChoralMusiken» (*Phosphoros* 1810).

För konsertprogram i Stockholm under åren 1800-06 finns en komplettering i Moberg STM 1925. En speciell studie är Sissel Behring, *Musik i Storkyrkan före 1900* (uppsats i musikvetenskap, Stockholm 1978).

Den estetiska debatten i Stockholm under 1780-talet är skildrad av Martin Lamm i »Kellgrens journalistiska verksamhet i Stockholms Posten» (*Sammlaren* 1913) och fr.a. det stora verket *Upplysningstidens romantik* 1-2 (1918-1920). Kompletteringar i denna forskning har gjorts av bl.a. Leux-Henschen i fr.a. STM 1956 & 1958 (om den anonyma musikestetiska debatten i Stockholms Posten 1779-80).

Bidrag till musikkivet under 1800-talets första decennium ger A. F. Skjöldebrands memoarer, 3, utg. av Henrik Schück (1904), samt Gus-

taf Geijer, *Ungdomsbrev* (*Samlade Skrifter* 13, utg. av Henrik Schück, 1920).

Av många bidrag i STM skall här speciellt anföras Hennerberg 1921 (om första framförandet av *Skapelsen*) och Norlind 1938 (om J. H. Hallardt).

Anna Maria Lenngrens dikt »Vauxhallen» är citerad efter *Samlade dikter* (4, 1938).

Till kändedomen om musikkivet är samtida memoarer av intresse. Texten har bl.a. behandlat *Amiral Carl Tersmedens memoarer*, utg. av Nils Erdmann (1-6; 1912-19) och Årstafruns (Märta Helena Reenstierna) dagböcker (se avd. 8). Vissa citat är efter Sven Hirn, *Våra danspedagoger och dansnöjen. Om undervisning och evenemang före 1914* (Helsingfors 1982).

För musikkivet i skilda städer finns ett fåtal större studier, bl.a. Arne Aulin, *Johan Engelhardt och musiken i Skara 1742-1798* (lic., Uppsala 1948; utdrag i STM 1948). Gottfrid Kallstenius 1923 (se avd. 6) har beskrivit musiken i Västerås. En ännu brukbar studie är Wilhelm Bergsten, »Musikaliska nöjen i Norrköping från länge svunna tider» (*Svensk musiktidning* 1886:12). Musikkivet i bl.a. Västerås och Kalmar berörs i Norlind STM 1937.

Den beryktade Musikprocessen i Uppsala är på senare tid skildrad i Göran B. Nilsson, *Musikprocessen och andra historiska processer*, 184 (Kapitlet om musikprocessen även publ. i *Tvärnsnitt* 1983:1, s. 7-12 under titeln »Musik som politiskt brott»). Ingmar Bengtsson »Från Engelhardt till musikprocessen» (*Akademiska kapellet i Uppsala under 350 år. En översikt - från »chorus musicus» till symfonisk samverkan*, 1977) behandlar samma tema. Det begynnande konsertlivet i Uppsala finns behandlat i Leif Jonsson, *Ljusets riddarvakt* (diss., 1990) och STM 1983, samt hos Folke Bohlin, »Från Hæffner till Alfvén» (*Akademiska kapellet i Uppsala under 350 år*, 1977).

Nils Personne (1913-14, se avd. 12) är en rik källa till Kungl. Teaterns historia, vilket även gäller Dahlgren 1866 beträffande givna pjäser, samt Flodmark 1903 (se avd. 11). Om Hovkapellet och hovkapellmästarna finns att läsa hos Adolf Lindgren, *Svenska hovkapellmästare 1782-1882* (1882) samt Norlind & Trobäck 1926.

I avsnittet om operans stängning refereras

till Magnus Blomkvist, *Nöjeslivet i Stockholm 1773-1806* (uppsats i teater- och filmvetenskap, Stockholm 1972); Johan Fredrik Wikström, *Svenska theaterminnen. Efter en åttioårig teaterlivs anteckningar*, red., av L. A. M[almgren] (1859); samt Bernhard von Beskow, *Levnadsminnen* (1870; 2/1928). Om teaterns (läga) sociala anseende finns att läsa hos Magnus von Platen, »Djävulens bländverk» (*Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademiens Årsbok*, 1980).

I avsnittet om nyare idéer och stilströmningar hänvisas till Acerbi 1802 (se avd. 14), J. C. F. Hæffners »Öfver Musiken» (*Elegant-tidning* 1810) och »Anmärkningar öfver gamla nordiska sången» (*Svea* 1818), samt Hæger STM 1955.

En rad bidrag i STM berör detta kapitelns område. Här skall som exempel endast nämnas Alin 1943 (om Sundsvall), Vretblad 1920 (framföranden av Pergolesis *Stabat mater*), Mörner 1948 (om ordningsregler för konserter i Börssalen 1796), Mörner 1946 (varifrån flera brev är citerade), Guston 1925 (om hovkapellmästarna under 1800-talets första år) samt Norlind 1925.

Finland

Aurorasällskapets musikliv beskrivs i Einari Marvia, »Auroraseura ja musiikki» (*Smv* 1970) och »Den gustavianska tidens orkestermusik i Åbo» (*Den gemensamma tonen*, Helsingfors 1990). Information om 1770-talet ges även i O. Andersson STM 1927 (om de musikaliska förbindelserna mellan Åbo och Stockholm).

En biografi över Erik Tulindberg av Kai Maaslo ingår i *Suomen Säveltäjiä*, 1 (Helsinki 1965); E. Marvia behandlar kortfattat hans stråckkvartetter i *Pieni musiikkilehti* (Helsinki 1964). Ilkka Oramo beskriver Haydn-influenser hos Tulindberg i *Den gemensamma tonen* (svensk resumé: »När Haydn flyttade till Uleåborg»). I samma antologi diskuterar Seija Lappalainen stilen hos komponisten Thomas Byström (svensk resumé).

I Otto Andersson, *Musikaliska sällskapet i Åbo 1790-1808* (Helsingfors 1940) ges en utförlig beskrivning av sällskapets organisation och verksamhet. Bilagor återger stadgar, festtal, matrikeln 1790-1808 samt en katalog över not-

biblioteket, till största delen bevarat. Konsistoriets votering 1790, då organistens privilegium vid akademien upphävdes, citeras av O. Andersson i »Musikstriden vid Åbo akademi» (*Musik och musiker*, Helsingfors 1917). I *Musikaliska sällskapet i Åbo 1790-1965* (Åbo 1965) beskriver Andersson hur sällskapets äldre arkiv återfanns på 1900-talet: »Musikalier ha sina öden».

Anderssons texter om tiden 1790-1808 kompletteras till vissa detaljer av E. Marvia genom »Eric Ferlingin saapuminen Suomeen [Eric Ferlings ankomst till Finland]» (*Pieni musiikkilehti*, Helsinki 1966), »Johan Torneberg» (*Suomen säveltäjiä*, 1) och »Tornebergin surumusiikki [Tornebergs sorgmusik vid H. G. Portmans begravning]» (*Suomen musiikin vuosikirja* 1965-66).

Musikinstrument i Åbo i slutet av den svenska eran förtecknas utgående från brandskadeförteckningar 1827 i Fabian Dahlström, »Instrumentariet i det gustavianska Åbo» (*Den gemensamma tonen*, Helsingfors 1990).

Musiklivet i Borgå behandlas i Ilkka Mäntylä, *Flydda toner. Strödda uppgifter om musiklivet i Borgå på 1600- och 1700-talen* (Borgå museum, 1990). Heikki Klemetti redovisar för militär-musiken i några smärre bidrag i *Uusi Suomi* (Helsinki 1926) och *Suomen Musiikkilehti* (Helsinki 1941). Giuseppe Acerbis *Resa i Finland* [1799], utg. av R. Wis, Helsingfors 1953).

Otryckta källor:

Handlingar rörande Operans indragning finns bl.a. i RA, Smärre ämnesserier, Teatern Vol. 2. Främst gäller det två kungl. brev, det första daterat 29/7 1806, det andra 28/9(?) 1806. I det senare går kungen med på att behålla en »mindre orchester». Från samma år (odat. men troligen mellan de båda kungliga breven) finns en skrivelse från operans direktör som väddar om operans framtid.

Musikaliska akademiens handlingar finns i MAB.

Musikaliska Sällskapets i Åbo notbibliotek (inkl. A. Chydenius' samling), matrikel, räkenskaper o.a. handlingar är deponerade på Sibeliusmuseet i Åbo, där även återstoden av Tulindbergs samling nottryck finns.

PERSONREGISTER

Förkortningar:

am.mus.	amatörmusiker
bibl.	bibliotekarie
dir.	direktör
dir.mus.	director musices
dram.	dramatiker
eng.	engelsk
f.	född
f (vid sidsiffra)	följande sida
ff	följande två sidor
finl.	finländsk
fr.	fransk
förf.	författare
förl.	förläggare
g.	gift
hist.	historiker
holl.	holländsk
hovkap.	Hovkapellet
instr.mak.	instrumentmakare
it.	italiensk
kap.m.	kapellmästare
KMA	Kungl. Musikaliska akademien
KT	Kungliga Teatern
litt.hist.	litteraturhistoriker
mil.	militär
mil.mus.	militärmusiker
passim	flera sidor
org.	organist
sv.	svensk
tons.	tonsättare
viol.	violinist
öst.	österrikisk

- A**bel, Carl Friedrich (1723–87), tysk-eng. gambist, tons. 80, 118, 158, 424
- Acerbi, Giuseppe (1773–1846), it. forskningsresande 194, 426ff, 449f
- Adelborg, Per Otto (1781–1818), mil. 406
- Adelcrantz, Carl Fredrik (1716–96), arkitekt 99ff, 103, 297, 323
- Adler, Hans Georg, stadsmusikant (Malmö, ca 1760) 147
- Adlerbeth, Gudmund Jöran (1751–1818), KMA:s sekr. 1772–77, riksantikvarie, statsråd, förf., am.mus. 312, 319f, 325
- Adolf Fredrik av Holstein-Gottorp (1710–71), konung i Sverige från 1751 22, 31, 54–80 passim, 92, 99f, 115, 228, 281, 287, 294, 351, 362
- Afzelius, Arvid August (1785–1871), förf., präst, folkmusiksamlare 198, 240f
- Afzelius, Nils (1894–1970), bibl., Bellmansforskare 273
- Agrell, Johan (1701–65), sv.-tysk viol., cembalist, tons. 22, 30f, 161, 165
- Ahlgren, Sven, byggmästare, orgelbyggare (ca 1770) 136
- Akrel, Fredrik (1748–1804), gravör 371
- Aksdal, Bjørn (f. 1953), norsk musiketnolog 202
- Alberti, Domenico (ca 1710–ca 1740), it. tons. 118
- Albertini, Michael, se Momoletto
- Albinoni, Tomaso (1671–1750), it. tons. 76, 118, 161
- Algarotti, Francesco (1712–64), it.-tysk förf., estetik 300
- Alix, Mme, se Julie Bournonville
- Alrot, Erik (1693–1751), topograf, präst (Gästrikland) 206
- Alströmer, Jonas (1685–1761), industriidkare 20, 52
- Alströmer, Patrick (1733–1804), kommerseråd, am.mus. 20, 22, 78, 84, 110, 117f, 289, 296,

- 320, 368f, 371, 388, 402, 409
 Amdor, Johan Georg, instr.mak. (Ystad, ca 1710) 180
 Anakreon (500-talet f.Kr.), grekisk skald 274
 Anckarström, Jakob Johan (1762-92), kapten, kungamördare 348
 Anckarström, Johan Jakob (1729-77), officer, spelman 73f
 Andersson, Nils (1864-1921), jurist, folkmusiksamlare 199
 Angiolini, Gaspare (1723-96), it. dansör, koreograf 299, 331
 Anseume, Louis (1721-84), fr. dram. 277
 Ariosti, Attilio (1666-ca 1740), it. tons. 29
 Arling, Olof (?-1737), instr.mak. 183
 Armfelt, Gustaf Mauritz (1757-1814), finl.-sv. hovman, dir. för KT 1786-92 103, 346, 358
 Arwidsson, Adolph Ivar (1791-1858), finl.-sv. förf., bibl. 226
 Askergren, Peter (1767-1818), org., tons. 182
 Aspelind, Magnus (1705-72), präst (Dalarna), urmakare 188
 Atterbom, Per Daniel Amadeus (1790-1855), förf., litt.hist. 245, 261, 440
 Audinot, Nicolas Médard (1732-1801), fr. dram. 354
 Augusti, Fredrik B., tysk-sv. hovkapellist 1773-87, dessförinnan hos Adolf Fredrik 85, 294
 Augusti, Lovisa Sofia (f. Salomon, 1756-90), sångerska 294f, 402
- B**ach, Carl Philipp Emanuel (1714-88), tysk tons. 58, 64, 70, 118, 165, 387, 424, 438f
 Bach, Johann Christian (1735-82), tysk-eng. tons. 118, 165, 431
 Bach, Johann Sebastian (1685-1750), tysk tons. 49f, 63, 82, 438ff, 446
 Badin, Adolf Ludvig (»morianen», 1747-1822), lakej, hovsekr. vid hovet 97
 Baelter, Sven (1713-60), präst, teologisk förf. 133
 Baggesen, Jens (1764-1826), dansk förf. 379, 382
 Baptiste, Jacques Anselme (eg. Jacques-Baptiste Anselme), hovkapellist 1773-86, dessförinnan hos Adolf Fredrik 294
 Baptiste, Mme, se Marcadet
 Barnekow, Adolph Friedrich (1744-87), hovman, dir. för KT 1776-80 316
 Bassi, Giovanna (g. Schön) (Högtorp), 1762-1834), it.-sv. dansös 332
 Bast, danska bröder (Viole Bog ca 1760?) 229
 Battista (början 1700-t.), it. tons.? 118
 Beccaroni, Gaspara (g. Gallodier), it.-sv. sångerska, i Sverige från 1757 92
 Becker, Henric Gottlieb, tysk-sv. instr.mak. (Ystad, ca 1800) 182
 Beckman, Sven (ca 1717-61), instr.mak. 170, 183f
 Beethoven, Ludwig van (1770-1827), tysk-öst. tons. 367, 383, 385, 392, 424, 430
 Beijer, bröder Johan och Christian, orgelbyggare (ca 1690) 154
 Beijer, Agne (1888-1975), teaterhist. 103
 Bellman, Adolph (1790-1834), C.M.B:s son, sidenkramhandlare 258
 Bellman, Carl Michael (1740-95), poet, sångare, musiker, aktör 73, 104f, 122, 130, 140, 219-284 passim, 310, 352, 358f, 374f, 379, 381, 404, 408, 433, 447f, Pl. IX
 Bellman, Johan Ar(e)ndt (1664-1709), latinist, förf., musiker 249f
 Bellman, Johan Arndt (1707-65), kanslist, och hustru Catharina Hermonia (f. Hermonius, 1717-65), C. M. B:s föräldrar 249
 Bellman, Lovisa (f. Grönlund, 1757-1847), C. M. B:s maka 256
 Bellotti, Bernardo (ca 1770-?), bankirson (Brescia) 449
 Benda, Franz (1709-86), böhmisk-tysk viol., tons. 118, 295
 Bengtsson, Ingmar (1920-89), musikforskare 39, 44f, 48
 Benzelius, Eric d.y. (1675-1743), ärkebiskop, hist. 21, 108, 183
 Benzelius, Jacob (1683-1747), ärkebiskop 55
 Berco, Johan Fredrik v. (1712-71), banktjänsteman, Bellmansfigur 245
 Berg, Nils, urmakare (Stockholm, ca 1760) 188
 Berghult, Johan (även Bergholtz, ?-1758), teaterman 105, 354
 Bergklint, Olof (1733-1805), förf. 252, 260
 Bergrot, Olaus Olavi (1690?-1737), präst, instrumenthist. 180, 191
 Berlin, Johan Daniel (1714?-87), tysk-norsk stadsmusikant, org. (Trondheim) 176
 Bernadotte, se Karl XIV Johan
 Bernardi, Francesco, se Senesino
 Bernasconi, Andrea (1706-84), it.-tysk tons. 78
 Bertin de la Doué, Thomas (ca 1680-1745), fr.

- tons. 36
- Berton, Pierre-Montan (1727–80), fr. tons. 97, 280
- Berwald, August (1798–1869), kons.mäst. 295
- Berwald, Christian Friedrich Georg (1740–1825), tysk-sv. viol., notkopist 295, 367
- Berwald, Franz (1796–1868), viol., tons. 295, 306, 387
- Berwald, Georg Johann Abraham (1758–1825), tysk-sv.-rysk fagottist 295, 367
- Berwald, Johan Fredrik (1787–1861), viol., tons., hovkap.m. 295, 431, 401
- Beskow, Bernhard v. (1796–1868), hovman, Sv.ak.:s sekr., förf. 380f, 443
- Bibiena, Carlo Galli da (1721–87), it. teaterarkitekt 103
- Bielke, Nils (1706–65), sv.-it. riksråd 46
- Bielke, Nils Adam (1724–92), hovman, president i Bergskoll. 287, 289
- Björckman, G. L. (generalbasbok 1775) 140f
- Björckman, Hans (1739–1805), dir.mus. (Kalmár), sångare (Stockholm, från 1773) 157, 296, 302
- Björn, Didrik Gabriel (1757–1810), aktör, dram., boktryckare 362f
- Blaise, Adolphe Benoît (ca 1710–72), fr. tons. 265f, 277
- Blanc, Johan Mikael v. (Jean Michel Le Blanc, 1738–96), fr.-sv. teaterledare 354, 412
- Blidberg, Peter, aktör (möjl. = Petter Blidberg (1690–?), fänrik med avsked 1724) 105
- Blidström, Gustaf (?–1744), hautboist (notbok 1715) 201
- Blomgren, Johan Erik (1757–1836), org., spelman (Skåne) 167f
- Boccherini, Luigi (1743–1805), it. tons. 158, 371, 422
- Boer, Bertil van (f. 1951), musikhist. (USA) 393
- Boileau-Despréaux, Nicolas (1636–1711), fr. förf. 68
- Bolander, Lars (1731–95), konstnär 297
- Boll, Frantz (ca 1628–76), orgelbyggare 180
- Boman, Pehr Conrad (1804–61), kamrer, tons., musikhist. 381
- Bonde, Carl (1741–91), riksråd 251, 260
- Bonge, Anders (1710–89), dir.mus. (Göteborg) 141, 416
- Bonn, Johan Anthonius, dir.mus. (Göteborg, ca 1730) 416
- Bonn, Magnus (1759–98), sångare, kantor 360
- Bononcini, Giovanni Battista (ca 1670–ca 1750), it.-eng. tons. 29, 38
- Borg, Pär Aron (1776–1839), dövstumlärare, musikhandlare 368
- Borgström, Ludvig (1788–1862), förf. 199
- Bothe, Wilhelm, tysk-sv. instr.mak. (ca 1800) 182
- Bourgoin Le Romain, fr. tons., kap.m. (i Sv. 1724–27) 36
- Bournonville, Julie (g. Alix de la Fay, 1746–1826), fr.-sv. dansös (KT 1782–98) 331
- Bournonville, Antoine (1760–1843), fr.-sv.-dansk dansör, balettmästare 327, 331, 336
- Boxberg, Christian Ludwig (1670–1729), tysk org. (Görlitz), tons. 152
- Brandel, Henrik Gottfrid (1739–1828), general-konsul (Alger) 229, 373; döttrar Sophia (1773–1858) och Emilie (1780–1863), sångerskor 402
- Brant, Per (1713–67), hovkapellist, hovkap.m. 22, 44, 53, 59f, 73, 77, 91, 109f, 112, 265, 290, 318, 372f
- Bratt, Henric (1725–79), brukspatron 118
- Brelin, Nils (1697–1753), präst, mekaniker 108f, 176, 180f
- Brendler, Johan Franz (1773–1807), tysk.-sv. flöjtist 439
- Brenner, Elias, instr.mak. (Gävle, ca 1800) 185
- Brenner, Sophia Elisabeth (f. Weber, 1659–1730), förf. 36, 222
- Broadwood, eng. instr.byggarfirma 182
- Broberg, Carl Johan (ca 1740–1802), instr.mak. (Göteborg) 185
- Brockes, Barthold Heinrich (1680–1747) tysk förf. 43
- Brolin, am.mus.? ca 1770 84
- Broman, Johan (ca 1719–72), instr.mak. 109, 176f, 179f
- Broman, Olof (1676–1750), präst, hist., förf. 205f, 209
- Broman, Olof (1712–60), snickare, instr.mak. (Ronneby) 178
- Brunnelius (skrift Uppsala 1748) 206
- Brusa, Francesco (ca 1700–ca 1770), it. tons. 92
- Brussel, am.mus. (möjl. = Johan Gottlob Brusell, 1756–1829, konstnär) 84
- Bryngelsson, Johannes (notbok 1774), gårdsägare? (Västergötland) 197f
- Buchholtz, Gottfried (ca 1660–1726), tysk-sv. musiker, kap.m. 34, 38, 318
- Buddenbrock, Fredrik Magnus (1719–efter 1785),

- sv.-nederländsk mil., am.mus. 112
 Bull, Ole (1810-80), norsk viol. 416
 Buranello, se Galuppi
 Burman, Eric (1692-1729), matematiker, dir.mus. 1719-27 (Uppsala) 30, 159
 Busch, Georg Paul (ca 1680-1756), tysk kopparstickare 55
 Byström, Thomas (1772-1839), officer, viol., pianist, tons. 381
 Böttiger, Carl Vilhelm (1807-78), förf. 382
- C**ahman, Hans Heinrich (ca 1640-99), tysk-sv. orgelbyggare 171, 175, 180
 Cahman, Johan Niclas (ca 1670-1737), orgelbyggare 153, 169, 171-175
 Calzabigi, Ranieri de (1714-95), it. förf., dram. 299, 330
 Cambini, Giuseppe Maria (1746-1825), it.-fr. tons. 395, 424
 Cambioni, trol. = Campioni
 Campanini (eg. Campini), Barbara (»La Barbarina», g. Cocceji, 1721-99), it.-tysk dansös (Berlin) 97
 Campini, trol. = Cambini
 Campioni, Carlo Antonio (1720-88), fr.-it. tons. 70, 80, 85, 118
 Campra, André (1660-1744), fr. tons. 227
 Carlsson, svarvare, instr.mak. (Karlskrona, ca 1790) 187
 Carlström, Johan (Jöns, ca 1770-ca 1830), konstsvare, instr.mak. 186
 Casali, Giovanni Battista (ca 1715-92), it. tons. 85
 Castrucci, Pietro (1679-1752), it.-eng. viol. 29
 Caton, Johan Lorentz (1734-1810), gravör 83, 335
 Cattaneo, Francesco Maria (1697-1758), it.-tysk viol., kons.mäst. (Dresden) 79
 Cederström, Charlotte (1760-1832), förf., värdinna i litt.-mus. salong 377f, 381
 Celsius, Anders (1701-44), astronom 206
 Chamfort, Nicolas Sébastien (1741-94), fr. dram. 106
 Champein, Stanislas (1753-1830), fr. tons. 406
 Chandos, James (1673-1744), Earl of Carnarvon, Duke of Chandos 27
 Chapman, Fredric Henric af (1721-1808), ledare för flottans skeppsbyggeri 409
 Chelleri (Keller), Fortunato (1686-1757), tysk-it. tons. 34, 91, 165
 Cherubini, Luigi (1760-1842), it.-fr. tons. 424
 Chierlin, bröderna Samuel Johan (1742-1828), ämbetsman, och Hans Jacob (1745-1825), advokatfiskal, båda am.mus. 84, 112
 Chiewitz, Elis (1784-1839), cellist, konstnär 431
 Choræus, Mikael (1774-1806), finl.-sv. förf., präst 377
 Chrapovitzky, Alexander (1749-1801), rysk förf., kejserlig privatsekr. 344
 Chydenius, Anders (1729-1803), finl. präst, politiker, förf., am.mus. 421, 424f
 Cimarosa, Domenico (1749-1801), it. tons. 355
 Clément, Charles François (ca 1720-ca 1785), fr. tons. 64
 Cocchi, Gioacchino (1715-1804), it. tons. 85
 Collé, Charles (1709-83), fr. dram. 360
 Collin, Lars Gustaf (1772-1826), grosshandlare, sångare, tons. 380
 Columbus, Samuel (1642-79), förf. 227
 Corelli, Arcangelo (1653-1713), it. viol., tons. 25, 85, 243
 Corneille, Pierre (1606-84), fr. dram. 25, 96, 104
 Coudurier, Mlle, fr. dansös, i Sverige 1769-70 97
 Crébillon, Prosper de (1674-1762), fr. dram. 100
 Creutz, Gustaf Philip (1731-85), statsman, förf. 68, 287
 Cristofori, Bartolommeo (1655-1731), it. instr.mak. 181
 Croce, Giovanni (1723-64), it.-sv. sångare 65, 92
 Cronhamn, Johan (Jöns Peter, 1803-75), sångped., tons., KMA:s sekr. 382
 Cronholm, J. (notbok 1775) (trol. = Johan Cronholm (1750-1809), phys.doc. 1775, präst i Glemminge (Ingelstad)) 226, 237f
 Cronstedt, Carl Johan (1709-77), överintendent, am.mus. 112
 Cronstedt af Fullerö, Margaretha Hedvig (f. Alströmer, 1763-1816), sångerska, konstnärinna 402
 Crusell, Bernhard (1775-1838), finl.-sv. tons., klarinettist 382, 415, 427
 Cuzzoni, Francesca (1700-70), it. sångerska 27
- D**ahlberg, Erik (1625-1703), krigsråd, tecknare 248
 Dahlstierna, Gunno (Eurelius, 1661-1709), lantmätare, förf. 225
 Dalayrac, Nicolas Marie (1753-1809), fr. tons.

- 354, 424
 Dalin, Olof (von) (1708–63), hovkansler, förf.
 20, 51, 59, 91, 104, 106, 115, 221–245 passim,
 274ff, 278, 283
 dall'Abaco, Felice (1675–1742), it.tons. 85
 Danckwardt, krigsrådinna (Kristianstad) (1764)
 193, 202
 D'Armancourt, Barthélemy (1728–efter 1776, fr.
 aktör, sångare (ca 1770) 101
 Daurer, Catharina (f. von Santen, 1665–1743) C.
 M. Bellmans farmors mor 249
 Dauvergne, Antoine (1713–97), fr. tons. 101
 De Broën, Abraham (1758–1804), aktör 441
 De Geer, familjen 117
 De Geer, Charles (1660–1730), bruksägare (Leufsta),
 landshövding 173
 d'Egmont, Jeanne Louise (f. Richelieu, 1740–73),
 fr. grevinna, värdinna i litterär salong (Paris)
 287
 De la Cour, Pierre, fr. teaterledare, i Sverige 1783–
 84 355
 De la Gardie, Magnus Gabriel (1622–86), riksdrots
 25
 De la Gardie, Magnus Julius (1674–1741), riksråd
 40
 De la Vallée, se Desfontaines
 De Lugny, se Fagan
 Déricourt, M., fr. aktör, sångare (ca 1770) 101
 Desfontaines de la Vallée (1733–1825), fr. förf. 95
 Desprez, Louis Jean (1737–1804), fr.-sv. konstnär
 103, 298, 327–344 passim, Pl. XIX
 Desroches, Taphinon (d.ä., ?–1796), fr. aktör,
 sångare, lektör hos Lovisa Ulrika, och d.y., fr.
 dansör (ca 1770) 97, 101
 Destouches, André (1672–1749), fr. tons. 117
 Devienne, François (1759–1803), fr. tons. 354
 Dezède, Alexandre Nicolas (1740–92), fr. tons.
 354
 Dijkman, Carl (?–1771), org. (Göteborg) 416
 Dillberg, klockare (Räng, Skåne, ca 1810) 132, 138
 Dittersdorf, Carl Ditters v. (1739–99), öst. viol.,
 tons. 363
 Drake, Erik (1788–1870), tons., musikteorilärare
 263, 273, 392, 401
 Dubois, Ninon (»Le Clerc«, ca 1750–79), fr.-sv.
 dansös 97
 du Fresny, Charles (ca 1654–1724), fr. dram. 105
 Dufva, Petter, spelman (Småland, ca 1750?) 202
 Dugourc, Jean Démosthène (1749–1825), fr.
 konstnär 334, 336
 Du Londel, M., fr.-sv. aktör, och Mme, fr.-sv.
 aktris, dansös, i Sverige från 1753 97, 101, 288
 Duni, Egidio Romualdo (1709–75), it.-fr. tons.
 96, 277, 354
 Du Puy, Edouard (1770–1822), schweizisk(?) -sv.
 viol., sångare, dirigent, tons. 377, 430
 Durastanti, Margherita (ca 1680–1734), it. sånger-
 ska 27
 D'Urfey, Tom (1653–1723), eng. dram. 229
 Dybeck, Richard (1811–77), fornforskare 204f
 Düben, Anders v. (Andreas, 1673–1738),
 hovkap.m., hovmarskalk 23, 34, 38, 116, 318
 Düben, Carl Gustaf v. (1700–58), hovman, inten-
 dent för hovkap. 116
 Düben, Carl Vilhelm v. (1724–90), hovman,
 am.mus. 112
 Düben, Gustaf d.ä. (1624–90), hovkap.m., tons.
 25, 227, 295
- E**delcrantz, Abraham Niclas (Clewberg, 1754–
 1821), finl.-sv. ämbetsman, förf., andre dir. vid
 KT 1783–1804 441
 Effen, Justus van (1684–1735), holl. publicist 23
 Eggert, Joachim Nikolas (1779–1813), tysk-sv.
 tons., kap.m. 318, 391ff, 395ff, 430, 444
 Ehrencrona, trol. Erik Johan Gammal (1709–64),
 mil., am.mus. 112
 Ehrensugga, se Holmström
 Ehrenström, Marianne (f. Pollet, 1773–1867),
 tysk-sv. hovdam, sångerska, förf. 402
 Ehrensvärd, Carl August (1745–1800), sjömil.,
 förf., tecknare 298, 330
 Ehrensvärd, Gustaf Johan (1746–83), hovman,
 dir. för KT 1773–76 290f, 293, 297, 299, 306
 Ek, Carl Adolf (ca 1750), svarvarmästare,
 instr.mak. (Arboga) 186
 Ekeblad, Christoffer (1592–1664), överste, visdik-
 tare 225
 Ekeblad, Claes d.y. (1708–71), riksråd 54, 67
 Ekeblad, Claes Julius (1742–1808), hovman, mil.,
 dagboksförf. 103
 Ekengren, Jonas (1736–93), stolmakare, orgelbyg-
 gare 188
 Ekeroth, Gabriel (1733–1801), org., spelman (Skå-
 ne) 166ff
 Eklin, Salomon (1756–1803), dir.mus. (Växiö)
 280

- Elers, Johan (1730–1813), ämbetsman, topograf, förf. 271, 374, 379
- Elg, Jonas (ca 1670–1732), instr.mak. 183
- Elisabet (1709–62), rysk kejsarinna 22, 54, 78
- Enbom, Pehr (Peter, 1759–ca 1810), förf. 377
- Engelhardt, Hinrich Christoph (1694–1765), dir.mus. 1727–64 (Uppsala) 118, 159ff
- Engelhart, Johan Henrik (1759–1832), prof. i praktisk medicin (Lund) 161
- Ennes, Clas Ludwig (1727–91), hovpredikant 249
- Envallsson, Carl (1756–1806), librettist, musiklexikograf 190, 198, 212, 223, 228, 237f, 241, 244, 274, 276, 351, 355–366, 402, 406, 448
- Erhardt (?–1761), hovsångare 65
- Erichson, Jöns (notbok 1734), gårdsägare (Östanå, Uppland) 197
- Eriksson, Anders (1774–1855), bonadsmålare, klockare (Småland) 192
- Essen, Hans Henrik v. (1755–1824), hovstallmästare 348
- Esser, Carl Michael Ritter v. (ca 1736–ca 1783), tysk-sv. viol., tons. 74, 85, 199f, 275
- Eurelius, se Dahlstjerna
- Everhardt, Johan d.ä. (1718–98), dir.mus. (Skara), orgelbyggare 109, 139f, 174, 415
- Everhardt, Johan d.y. (1760–1847), orgelbyggare 174
- F**abrice, Elena, it. sångerska, i Sverige 1755–57 92
- Fagan de Lugny, Barthélémy Christophe (1702–55), fr. förf. 90, 95
- Faggot, Jakob (1699–1777), ingenjör, lantmätare 108f, 176
- Falk, Hedvig Christina (g. Wigert, 1748–80), sångerska 296
- Falk, Johan, kopparstickare (ca 1750) 371
- Falkenberg, Henrik (1721–77), sångare 67, 112
- Favart, Charles Simon (1710–92), fr. dram. 95f, 101, 265f, 277, 298, 327; och hustrun Marie Justine (f. Duronceray, 1727–72), fr. aktris, sångerska, dramatiker 277
- Ferling, Erik (1733–1808), viol., kons.mäst. i hovkap., från 1790 musikledare (Åbo) 65, 82, 85, 275, 294, 424f, 430, 432
- Fersen, Axel v., d.ä. (1719–94), mil., politiker, riksråd 302, 312f, 344
- Fersen, Carl Reinhold v. (1716–86), överhovjägmästare, dir. för KT 1780–86 67, 112, 332, 346
- Fersen, Ulrika v. (g. von Höpken, 1749–1810), hovdam 314
- Ficker, Christian Fredrik (1784–1837), hovkapellist, oboist 431
- Filz (Filtz, Fils), Anton (ca 1730–60), böhmisk-tysk tons. 118, 165, 261
- Fischer, Judith, sångerska (ca 1730) 40
- Fischerström, Johan (1735–96), ekonom, förf. 265, 302f
- Flensburg, Carl Johan (1748–99), dir.mus. (Västerås) 415
- Flintenberg, Anders (?–1770), finl. org. (Gamla karleby) 154
- Floding, Pehr (1731–91), kopparstickare 68
- Florsen, se Fredin
- Fodor, Joseph (1752–1828), holl. viol. 158
- Fogelberg, Bengt Erland (1786–1854), skulptör 346
- Fontenelle, Bernard Le Bovier de (1657–1757), fr. förf. 301, 358
- Forelius, Carl Daniel (1710–64), ämbetsman, am.mus. 113
- Forsman, Isak, org. (Åbo, ca 1725) 152
- Forssell, Gustava (1781–1838), konstnär 352f.
- Fougt, Henric (1720–82), bok- och musiktryckare 80, 113, 371
- Franc, Carl (1693–1740), kammarherre 38, 40, 115
- Francoeur, François (1698–1787), fr. tons. 94
- Franzén, Frans Michael (1772–1847), finl.-sv. förf., biskop 376, 381f
- Fredenheim, Carl Fredric (f. Mennander, 1748–1803), överintendent, instr.fabrikör 117, 186, 401, 421f; och hustru Christina (f. Hebbe, 1762–1841), sångerska 402
- Fredin, Nils Mårtensson (»Florsen i Burs», 1823–1907), spelman (Gotland) 189
- Fredman, Jean (1712?–67), hovurmakare, Bellmansfigur 252, 254
- Fredrik I, av Hessen-Kassel (1676–1751), konung i Sverige från 1720 15f, 33f, 36, 54, 58f, 72, 97, 100, 104, 115, 188
- Fredrik II av Preussen (»den store», 1712–86), konung i Preussen 54, 58, 71, 90
- Fredrik Adolf (1750–1803), arvprins 287
- Friedländer, Max (1852–1934), tysk musikhist. 379
- Frietzsch, Hans Christoff, tysk orgelbyggare (Hamburg, ca 1690) 171

Frigel, Pehr (1750–1842), KMA:s sekr. 1797–1841, tons. 114, 138, 400f, 440, 445
 Frisch, Carl Gustaf (1738–93), skeppsklarerare, spelman 73, 265, 278
 Frossard, Louis, fr. dansör, och hustru, fr. dansös, i Stockholm 1764(?)–70, 1773–76 97, 297
 Fux, Johann Joseph (1660–1741), öst. tons. 46

Galeotti, Mariana, it. sångerska, i Sverige 1755–57 92

Gallodier, Louis (1733–1803), fr.-sv. balettmästare 92, 97, 103, 296f, 301, 306, 336, 340f; hustru, se Beccaroni

Galuppi, Baldassare (»Il Buranello«, 1706–85), it. tons. 85, 89, 91f, 337

Garman, Göran (?–1807), instr.mak. 177, 181

Gasparini, Francesco (1668–1727), it. tons. 60

Geijer, Erik Gustaf (1783–1847), hist., förf., tons. 178, 240f, 401, 440

Geminiani, Francesco (ca 1679–1762), it.-eng. viol., tons. 26, 46, 49, 85, 432

Georgii, Jan Hubert (1757–87), rådman (sekr.), am.mus. 112

Geringius, Erik (1707–47), kopparstickare 38

Geringius, Israel (1749–1811), hovpredikant, präst (Sörmland) 124

German, Eric(us) Månsson (?–efter 1746), orgelbyggare 62, 154

Gillberg, Jacob (1724–93), konstnär 451

Giraud, François Joseph (ca 1730–ca 1790), fr. tons., cellist 97

Gjörwell, Carl Christoffer d.ä. (1731–1811), bibl., publicist 87, 256, 310, 320

Gleisman, Carl Erik (1767–1804), am.mus. 380f

Glock, Johan (1727–70), kämnär, Bellmansfigur 245, 283

Gluck, Christoph Willibald (1714–87), tysk-öst. tons. 89, 299–312 passim, 324–339 passim, 347, 350, 358, 374, 389, 391, 394, 400, 415, 424, 442, 446

Goldoni, Carlo (1707–93), it.-fr. dram. 337

Golovin, Nicolai (1695–1745), rysk ambassadör i Stockholm 1725–32 38

Gossec, François Joseph (1734–1829), fr. tons. 354

Gottlund, Karl Axel (1796–1875), finl. språkforskare 428

Goudenschwager, Joachim Daniel (1698–1786), tysk-sv. hovkapellist, rector cantus vid Stock-

holms Trivialskola 65

Graaf, Christian Ernst (1723–1804), tysk-holl. tons. 158, 424

Graff, Anton (1736–1813), tysk konstnär 318

Graun, Carl Heinrich (1704–59), tysk tons. 58f, 86, 89ff, 105, 118, 158, 161, 401, 437

Graun, Johann Gottlieb (1702–71), tysk tons. 118, 161

Greiner, Johann Theodor (ca 1750–?), tysk tons. 158

Gren, Jonas (1715–65), orgelbyggare 109, 172

Grenier, fr. dram. (ca 1785) 406

Grenser, Johan Fredrik (1758–94), tysk-sv. hovkapellist, tons. 359, 397

Grétry, André (1741–1813), fr. tons. 276, 280, 306, 354, 361f, 414, 424, 442

Grevesmühl, Carl Adolph (1744–1827), möbelhandlare 188

Grill, Johan Abraham (1736–92), köpman, am.mus. 112, 389

Grimaldi, Niccolo (Nicolini, 1673–1732), it.-eng. kastratsångare 27

Grönlund, Lovisa, se Bellman

Gustav I (Vasa, 1496–1560), konung från 1523 30, 72, 336

Gustav II Adolf (1594–1632), konung från 1611 336

Gustav III (1746–92), konung från 1771 21, 47, 51, 65, 72, 96–100, 103, 122, 162, 236, 238, 255f, 263, 287–366 passim, 376, 389, 395, 404, 422ff, 429, 432f, 437, 441, 443

Gustav IV Adolf (1778–1837), konung 1796–1809 312, 341, 362, 365, 374, 406, 429, 441f

Gutenschwager, se Goudenschwager

Guy, Jean Henri (1765–ca 1835), fr. dram. 442

Gyldenstolpe, Nils Filip (1734–1810), hovman

149
 Gyllenberg, Carl (1679–1746), riksråd, förf. 20, 104, 106, 242

Gyllenberg, Gustaf Fredrik (1731–1808), ämbetsman, förf. 68, 306, 357

Gyllenhaal, Henrietta (1783–1871), am.mus. 381

Gyrowetz, Adalbert (1763–1850), böhmisk-öst. tons. 158, 366, 424

Haffner, Johann Ulrich (1711–67), tysk musikförl. 31

Hall, John d.ä. (1735–1802), köpman (Göteborg)

- 354
Hall, John d.y. (1771-1830), köpman, original
417
Hallardt, Johan Fredrik (1726-94), postinspektör
(Wismar), musiklexikograf 118, 368, 409
Hallman, Carl Israel (1732-1800), förf. 223, 229,
354-359, 362
Hamilton, John Hugo (1752-1805), mil., hovman,
dir. för KT 1798-1804 442
Hammarberg, Henrik (1686-1768), ämbetsman,
förf. 104
Hasse, Johann Adolf (1699-1783), tysk tons. 58f,
86, 89ff, 118, 158, 161, 165, 319, 437
Hastfehr, Fredrik Wilhelm (?-1768), sv.-dansk
teaterentreprenör 104
Hauswolf, Leonard v. (1746-1826), överhovcere-
monimästare 96
Haydn, Joseph (1732-1809), öst. tons. 80, 117,
158, 165, 178, 327, 360f, 363, 374, 380-398 pas-
sim, 414-424 passim, 430, 437f, 440, 446
Hedlund, Olof (?-1749), orgelbyggare 153, 171f
Hedvig Elisabeth Charlotta (1759-1818), hertig
Karls gemål, dagboksförf. 306, 312f, 332, 341
Heiberg, Johan Ludvig (1791-1860), dansk förf.
259
Heidt, Johan Fredrich (?-1762), konstsvare,
instr.mak. (Stockholm) 186
Heland, Martin Rudolf (1765-1814), konstnär
298, 405
Hellman, Johannes, instr.mak. (Ängelholm, ca
1760) 185
Hellstedt, Petter d.ä. (ca 1710-72), hustrun Brita
Christina (f. Ferngren) och sonen Peter Alex-
ander (1740-efter 1776), instr.mak. 170, 183
Henrik (Heinrich, 1726-1802), prins av Preussen
96
Herder, Johann Gottfried v. (1744-1803), tysk
förf., filosof 122, 300
Hernquist, Peter (1726-1808), veterinär, dir.mus.
(Skara) 415
Hertel, Johann Wilhelm (Giovanni Guglielmo,
1727-89), tysk tons. 70
Hesselberg, Peter (1724-1803), bokhandlare 118
Hesselius, Anders (1714-62), nordamer.-sv. förf.
72, 104
Hillebrand, tysk instr.mak. (Königsberg, ca 1740;
möjl. = Zacharias Hildebrand, tysk orgelbyg-
gare) 183
Hiller, Johann Adam (1728-1804), tons., kap.m.,
sångped. 118, 360, 424
Hilleström, Charlotta Ulrika (1768-1835), konst-
när 262
Hilleström, Karl Peter (1760-1812), konstnär 190
Hilleström, Pehr (1732-1816), konstnär 66, 120,
143, 217, 232, 247, 258, 304f, 307, 314, 404, 408,
Pl. III, IV, VI, IX
Himmer, trol. pseud., tons. (ca 1800) 380
Hitchcock, Thomas (ca 1685-ca 1735), eng.
instr.mak. 180
Hjortsberg, Lars (1772-1843), aktör 327
Hof, Sven (1703-86), språkman, latinist, inspec-
tor musices (Skara) 415
Hoffmann, Ernst Theodor Amadeus (1776-1822),
tysk förf., tons. 396
Hoffmann, François Benoit (1760-1828), fr.
dram. 406
Hoffmann, Melchior (ca 1685-1715), tysk tons.
152
Hoffmeister, Franz Anton (1754-1812), tysk tons.,
musikförl. 431
Holberg, Ludvig (1684-1754), norsk-dansk dram.
36, 104, 106
Holmberg, Johan Christopher (1743-1810), bok-
handlare 118, 367
Holmström, Anders Fredrik (ca 1715-82), kanslist,
Bellmansfigur »Ehrensugga» 245
Holmström, Israel (ca 1665-1708), registrator,
förf. 225f, 232, 236
Holzbauer, Ignaz (1711-83), tysk tons. 390
Horn (af Kankas), Adam (1717-78), riksråd 20,
47, 84, 116f, 289, Pl. VII, VIII
Horn, Arvid (Arvid Bernhard Horn af Kankas,
1664-1742), kanslipresident 15, 116f
Horn (af Åminne), Claes Fredrik (1763-1823), sv.
hovman, förf., landsflyktig 1792 (i Danmark
som Fredrik Claesson) 401
Horn (af Åminne), Fredric (1725-96), general,
am.mus. 84, 110, 112
Hummel, Johann Julius (ca 1723-98), tysk-holl.
musikförl. 84, 118, 371
Hurlebusch, Conrad Friedrich (1696-1765), tysk
tons. 34
Hülphers, Abraham Abrahamsson (1734-98), af-
färsman, topograf, musikhist. 16, 34, 53, 66,
84, 114, 118, 134ff, 210, 237, 402, 415
Hård, Johan Ludvig (1719-98), generallöjtnant,
am.mus. 112
Hårleman, Carl (1700-53), arkitekt 19

- Hæffner, Johann Christian Friedrich (1759–1833), tysk-sv. tons., kap.m., dir.mus. (Uppsala) 128, 141, 161, 236, 240, 244, 261, 318f, 332–336, 347, 354, 366, 380f, 401f, 417f, 430–451 passim; hustru Gertrud Elisabeth (1771–1850), sångerska 441
- Hägerflycht, Arfved (1665–1751), kammarråd 114
- Händel, Georg Friedrich (1685–1759), tysk-eng. tons. 26f, 29, 33, 38, 42f, 46, 51, 59f, 63, 85f, 91, 105, 157, 161, 165, 270f, 303, 357, 416, 437ff
- Högvall, Johan Gabriel, instr.mak. (Göteborg, ca 1800) 182
- Höpken, Anders Johan v. (1712–89), riksråd 52, 67, 104, 109f, 409
- Höpken, Arvid Niklas v. (1710–78), officer, tons. 22, 76, 84, 91f, 118
- Hörberg, Per (1746–1816), konstnär 435
- I**hre, Johan (1707–80), skytteansk prof. (Uppsala), språkforskare 206
- J**ahn, Johan Fredrik (ca 1730–efter 1791), tysk-finl. mil.mus., stadsmusikant (Åbo) 163f, 421ff
- Jennings, John (1729–73), järnbruksföretagare 107
- Jerner, Johan (1755–1820), instr.mak. 184
- Johansdotter, Maria, piga från Åland, nyckelharpspelerska i Stockholm (ca 1710) 194
- Johnsen, Hinrich (Henrik) Philip (1717–79), tysk-sv. org., tons. 21, 65–78 passim, 84ff, 104, 110, 140f, 151, 224, 289, 294, 303, 307, 357, 373
- Jommelli, Niccolò (1714–74), it.-tysk tons. 85, 89, 91f
- Juslén, Pehr (Peter Juslenius, 1738–94), finl.-sv. hovrättsassessor (Åbo), publicist 87f
- Jönsdotter, Brita, hustru (Härjedalen, visbok ca 1735) 203
- K**arl XII (1682–1718), konung i Sverige från 1697 15, 23
- Karl, prins, hertig (senare Karl XIII, 1748–1818) 72, 101, 288, 306, 312, 351, 371, 406, 445
- Karl XIV Johan (Bernadotte, 1763–1844), kronprins från 1810, konung i Sverige från 1818 182, 381, 445
- Karl XV (1826–72), konung i Sverige från 1859 99
- Karl Gustaf (1782–83), prins, son till Gustaf III 360, 422
- Karsten, Christopher (1756–1827), sångare 296, 307ff, 320, 340, 350, 431, 442, 445; och hustru Marianne Sophie (f. Stebnowska, 1753–1848), polsk-sv. sångerska, harpist 431
- Katarina II (1729–96), rysk kejsarinna, förf. 343f
- Keiser, Reinhard (1674–1739), tysk tons. 152
- Keller, Gottfried (Godfrey, ?–1704), tysk-eng. cembalist 60
- Kellgren, Johan Henrik (1751–95), förf. 247, 256, 258, 264, 274, 284, 310, 312, 324–331 passim, 337, 341, 376, 379, 381f, 400, 422
- Kellner, David (ca 1675–1748), tysk-sv. org., tons. 151
- Kexél, Olof (1748–96), förf. 252, 260, 263, 265
- Keyser, Elisabeth, tysk sångerska (Hamburg, ca 1750; möjl. = R. Keisers dotter, ca 1715–68, tysk-dansk hovsångerska) 65
- Kiellström, Maria Christina (1744–98), demimonde, Bellmansfigur (»Ulla Winblad») 254
- Kierman, Gustaf (1702–66), rådmän, grosshandlare 113
- Kingo, Thomas (1634–1703), dansk biskop 238
- Kinström, Lars (1710–63), org., instr.mak. 153, 180, Pl. XII
- Kirnberger, Johann Philipp (1721–83), tysk tons., musikteoretiker 118
- Kirsnick, orgelbyggare (S:t Petersburg, ca 1800) 174
- Kirstein, Adolph Ulric (1746–1806), slottsbyggmästare 351
- Kling, Gabriel (1719–97), kommerseråd, am.mus. 112
- Klingenberg, Friedrich Gottlieb (?–1720?), tysk org. (Stettin), tons. 152
- Klopstock, Friedrich Gottlieb (1724–1803), tysk förf. 376
- Knapp, Johan Reinhold (1701–77), oboist i hovkap. 65
- Knoop, Johan Christian, spelurmak. (ca 1770) 188
- Knölcke, Baltzar (1711–54), org. (Linköping) 137f, 151
- Knöppel, Kristofer (1718–1800), förf. 104ff
- Knös, Alida Maria (f. Olbers, 1786–1855), professorska 178
- Kohau(l)t, Joseph (1736–93), böhmisk-fr. tons. 361
- Koudal, Jens Henrik, dansk musikforskare 200ff

- Krafft, Per d.ä. (1724-93), konstnär 247, 246f, Pl. IX
- Kraft, Mathias Petter (1753-1807), instr.mak. 177-181, 184
- Kraus, Friedrich (1715?-80), dir.mus. (Lund) 164f
- Kraus, Joseph Martin (1756-92), hovkap.m., tons. 21, 96, 99, 140, 158, 256, 258f, 264, 272, 318ff, 324-327, 330, 332, 336, 346-350, 358, 368, 374-395 passim, 400ff, 415, 424, 430ff, 437
- Kreusser, Georg Anton (1746-1810), tysk tons. 118
- Krieger, Johann Philipp (1649-1725), tysk tons. 152
- Kristina (1626-89), drottning 1644-54 97
- Kuhlau, Fredrik Konrad (1720-85), hovtrumpetare, multimusiker 105
- Kullberg, Herman Anders (1772-1834), litteratör 381
- Küster, Johann Heinrich (?-1842), tysk dirigent 318, 444
- Kämpendahl, Daniel (1727-71), krögare, handelsman, Bellmansfigur 245
- L** Fontaine, Jean de (1621-95), fr. förf. 68, 227
- Lafrensen, Niklas d.y. (1737-1807), konstnär 384, 386
- Lagerlöf, Petrus (1648-99), latinist, förf. 222, 225
- La Hay, Henrik (?-1794), holl.-sv. viol., kons.mäst. 146, 416
- La Junquières, Jean Baptiste René de (1740-88), fr. förf. 95
- Lalin, Lars Samuel (1729-85), sångmästare vid KT, tons. 65, 76, 79, 91, 105, 110, 117f, 289, 295, 302f, 357, 368
- Lampa, Johan (1671-1748), bryggare, och döttrar Maja Lisa och Anna Sophia 113
- Lampugnani, Giovanni Battista (1706-81), it. tons. 78
- Landé, Jean-Baptiste, fr. dansör, i Sverige 1721-27, sedan St Petersburg 34, 36
- Lang, Tobias, mekaniker (Visby, ca 1800) 188
- Langlois, Charles (1692-1762), fr.-sv. skådespelare, teaterledare 104f
- Lanner, Joseph (1801-43), öst. kap.m., tons. 405
- Lannerstjerna, Johan Magnus (1758-97), officer, förf. 363
- Larsson, Anders (1771-1838), gårdsägare (Sexdregga, Västergötland) 197
- Latilla, Gaetano (1711-91), it. tons. 92
- Laugren, Olof (1819-1910), klockare, spelman (Gotland) 189
- Laujon, Pierre (1727-1811), fr. dram. 280
- Laun, Johan Jakob (1731-74), öst.-sv. musiker hos Adolf Fredrik 73
- Lauréus, Alexander (1783-1823), finl.-sv. konstnär 406
- Laurin, Johan Philip (1765-1854), präst, musiker (Gotland) 189
- Laurin, Olof Petter Reinhold (1806-85), präst, spelman (Gotland) 189
- Le Blanc, se Blanc
- Le Clerc, se Dubois
- Leenberg, Axel Daniel (ca 1705-44), förf. 43
- Leiditz, Henrich Petter (1674-1755) 144; och brorsonen Johan Christoffer (ca 1710-efter 1774) 144f, 147; stadsmusikanter (Göteborg) 1774
- Leijel, Lars Fredrik v. (1744-1808), dir.mus. (Uppsala) 419
- Leijonhufvud, Axel Gabriel (1717-89), kammарherre, förf. 109, 289
- Lellky, Åke (1903-75), musikbibl. 45
- Lemière, Jean Frédéric Auguste (1770-1832), fr. förf. 365
- Lenngren, Anna Maria (f. Malmstedt, 1754-1817), förf. 232, 306, 376f, 379, 406
- Lenning, Carl Petter (ca 1711-88), sv.-finl. dir.mus. (Åbo), instr.mak. 153, 162ff, 421f; och sonen Johan Petter (1743-91), dir.mus. (Åbo) 422, 424
- Leo, Leonardo (1694-1744), it. tons. 51, 59, 158
- Leopold, Carl Gustaf af (1756-1829), förf. 310, 344, 348, 365f
- Leopold, Maximilian Julius (1752-85), prins av Braunschweig 433, 438
- Le Sage, Alain René (1668-1747), fr. dram. 104, 106
- Liedner, Olof (1717-59), org., lackfabrikör (Göteborg) 416
- Lillström, Elisabeth, se Olin
- Lindahl, Lars Olofsson (1742-86), bokhållare 114
- Lindahl, Peter (1712-92), aktör, förf. 105, 354
- Lindberg, Nils Trulsson (1719-88), bonadsmålare (Småland) Pl. I
- Lindell, Johan (1719-87), dir. cantus (Åbo) 133, 140, 154
- Lindemann, Gottfried (?-1731), tysk-sv. org. (Karlshamn) 151f
- Lindenberg, Caspar Christian, puk- och trumpet-

- mak. (ca 1760) 187
 Lindholm, Pehr (1741–1813), instr.mak. 177–181
 Lindqvist, Johan Anton (1759–1833), teaterledare 354
 Lindschöld, Erik (1634–90), kansliråd, förf. 225
 Lindström, Nils, instr.mak. (Strängnäs, ca 1770) 185
 Ling, Jan (f. 1934), musikkforskare 196
 Linné, Carl v. (1707–78), naturforskare 17, 20, 52, 176, 194f, 206
 Lissander, Anders (1704–86), kommerseråd 251f, 256, 260f; dotter Inga Margareta (1734–?) 251
 Lithander, Fredrik (1777–1832), finl. bokhållare, pianist, tons. 381f
 Lithzell, Johan (1755–1825), org., dir.mus. 1788–90 (Uppsala) 161
 Litzelius, Nils (1734–83), dir. mus. 1764–83 (Uppsala) 161
 Locatelli, Pietro (1695–1764), it. viol., tons. 76
 Lochner, Johann Friedrich (ca 1700–69), bokhandlare 118
 Londicer, Ernst Johan (1717–63), org. 44, 77
 Lovén, Nils (»Nicolovius«, 1796–1848), präst, översättare, folklivsskildrare (Skåne) 132
 Lovisa Ulrika av Preussen (1720–82), svensk drottning, maka till Adolf Fredrik 21f, 54f, 58ff, 66ff, 71f, 80, 89–103 passim, 115, 146, 149, 228, 281, 287, 291, 303, 313, 352ff, 371
 Lucidor, Lasse (pseud. för Lars Johansson, 1638–74), förf. 225, 228, 276
 Ludvig XIV (1638–1715), fr. konung 100, 149
 Lully, Jean-Baptiste (1632–87), fr. tons. 25, 36, 96, 117, 244
 Lundberg, Anders, sångare (ca 1790) 360
 Lundborg, Pehr (ca 1744–1808), instr.mak. 177–180, 184
 Lundholm, Eric (1711–69), bryggare, Bellmansfigur 265, 277f
 Lundholm, Eric Samuel, instr.mak. (ca 1800) 186
 Lundholm, Mathias (1784–1860), viol. (Göteborg, Bergen, Lund, Jönköping) 416, 431
 Lundstedt, Olof (1734–1803), instr.mak. (Linköping) 185
 Lundström, Carl Jacob (1755–1800), assessor i Bergskoll. 258
 Luther, Martin (1483–1546), tysk kyrkoreformator 130, 439
 Löfberg, Erik (?–1757), instr.mak. (Västerås) 172
 Löfgren, Johan, stadsmusikant, instr.mak. (Norrköping, ca 1760) 187
 Lönnroth, Elias (1802–84), finl. förf., utgivare av Kalevala 428
 Löwenhielm, Gustaf Karl Fredrik (1771–1856), mil., diplomat 348
- M**cluhan, Marshall (1911–80), kanadensisk förf. 222
 Magnus, Olaus (1490–1557), sv.-it. prelat, förf. 55
 Mahnke, Georg August, musikhandlare (Hamburg, ca 1800) 368
 Malborough, se Marlborough
 Maldere, Pierre van (1724–68), belgisk tons. 158
 Malmstedt, Anna Maria, se Lenngren
 Malmström, Daniel Jonasson, instr.mak. (ca 1800) 182
 Manfredini, Francesco (1688–ca 1748), it. tons. 118
 Mankell, Abraham (1802–68), sångped., musiksribent 261
 Mannerhjerta, Ulric Emanuel (1775–1849), mil., musikhandlare 368
 Marais, Marin (1656–1728), fr. gambist, tons. 117
 Marcadet, Jean, fr.-sv. dansör, koreograf (i Sverige 1778–95) 331, 336
 Marcadet, Marie Louise (f. Baptiste, 1758–1804), fr.-sv. aktris, sångerska 101, 307, 431
 Marcello, Benedetto (1686–1739), it. tons. 43, 51, 118
 Marivaux, Pierre Carlet de (1688–1763), fr. dram. 104
 Marlborough, John Churchill, hertig av (1650–1722), eng. general 27
 Marmontel, Jean François (1723–99), fr. förf. 306, 320f
 Marpurg, Friedrich Wilhelm (1718–95), tysk musikteoretiker 118
 Martin, Elias (1739–1818), konstnär 124, 143, 148f, 210, 402, 408, Pl. X
 Martin, Johan Fredrik (1755–1816), konstnär 191, 323
 Martini, Giambattista (»Padre Martini«, 1706–84), it. tons., musikhist. 319
 Martín y Soler, Vicente (1754–1806), spansk-it.-rysk tons. 344
 Masreliez, Louis (1747–1810), konstnär 440
 Mathesius, Johann (1504–65), tysk predikant 219
 Mattheson, Johann (1681–1764), tysk tons., mu-

- sikskribent 114, 401
- Maximilian av Hessen, prins (?–1753) 30
- Megelin, Carl (1763–1836), tysk-sv. hovkapellist, cellist 439
- Méhul, Étienne Nicolas (1763–1817), fr. tons. 424
- Meijer, Jacob Heinrich (ca 1700–60), tysk-sv. viol., tons. 44, 72
- Melin, Axel Erik (1736–86), dir. mus. (i Västerås 1772–84, i Uppsala 1784–86) 161
- Mendelssohn, Felix (1809–47), tysk tons. 396
- Mennander, Carl Fredrik (1712–86), sv.-finl. fysiker, biskop (Åbo), ärkebiskop (Uppsala), bok-samlare 421; och son, se Fredenheim
- Messenius, Johannes (1579–1636), dram. 105
- Metastasio, Pietro (1698–1782), it. dram. 58, 82, 89, 91ff, 95, 337
- Mezger, Franz (ca 1760–ca 1810), tysk-fr. pianist, tons. 376, 419
- Michelessi, Domenico (1735–73), it. abbé, förf. 299f, 303, 306
- Miklin, Johan (1726–87), org., dir.mus. (Linköping) 131, 138, 140, 157, 415
- Miklin, Johan Adolph (1761–1803), dir.mus. (Linköping) 84, 114, 401f
- Mingotti, Pietro (ca 1700–59), it. operaledare 92
- Modée, Reinhold Gustaf (1698–1752), assessor, förf. 104, 106 (jfr Palmberg)
- Mohte, Johannes Georg (ca 1720–65), Jörgen (1748–73), Önnert Jörgen (1778–ca 1803), instr.mak. (Ångelholm) 185
- Molière, Jean-Baptiste (Poquelin, 1622–73), fr. dram. 25, 36, 96, 104, 106
- Mollberg, Lorentz (1734–72), tröj- och strumpvävarefabrikör, Bellmansfigur 254
- Mollenberg, Lorentz (ca 1765–1824), instr.mak. 177, 181, 184f
- Momolletto (Michael Albertini), it. kastratsångare (ca 1730) 34
- Monsigny, Pierre Alexandre (1729–1817), fr. tons. 96, 306, 354, 362
- Monvel, Jacques Marie Boutet de (1745–1812), fr. aktör, dram., i Stockholm 1781–87 332, 346
- Morin, Gösta (1900–77), bibl. (MAB), musikhist. 140
- Mowitz, Fredrik (1721–79), perukmakare, Bellmansfigur 254
- Mozart, Wolfgang Amadeus (1756–91), öst. tons. 158, 178, 320, 362, 380f, 387, 393, 395, 406, 415, 422, 424, 430, 437f, 440, 446f
- Muller, Carl Friedric (1734–1804), ämbetsman, am.mus. 84
- Müller, A.S., tysk? tons. (flöjtsolo, ca 1800?) 439
- Müller, Caroline (f. Halle, 1755–1826), dansk-sv. sångerska 310, 321, 332, 336, 340, 350, 402, 442, 445
- Müller, Christian Friedrich (1752–1827), viol., kons.mäst. i Hovkap. 321, 329, 430, 438f, 443
- Myrman, Abraham (1713–79), sterbhuskamrer, am.mus. 112
- Mörck, Jakob (1748–87), konstnär 336
- Mörling, konstsvare, instr.mak. (ca 1800) 186
- Mörner, C. G. Stellan (1915–77), musikhist. 272
- N**achtigal (Nechtergal), Johan Christian (ca 1730–73?), tysk-sv. möbelsnickare 184
- Nardini, Pietro (1722–93), it. tons. 118
- Naterberg, Greta Persdotter (1772–1818), soldat-hustru, vissångerska 214
- Naumann, Johann Gottlieb (1741–1801), tysk tons., i Stockholm 1774–76, 1782–83 79, 117, 238f, 294, 318–327 passim, 336–341, 347, 369, 388f, 406, 424, 445, 451, Pl. XXIII
- Neijber, Johan (1740–95), mästare i Stockholms snickareämbete Pl. XXIII
- Nerés, Joachim v. (1688–1748), kansliråd, am.mus. 114
- Newcastle, hertig av, se Pelham
- Newton, Isaac (1642–1727), eng. matematiker, naturforskare 109
- Nicolini, se Grimaldi
- Nicolovius, se Lovén
- Nilsson, Bengt, instr.mak. (Småland, ca 1780) 185
- Nordberg, Isak (1755–97), finl. am.mus., lektor (Åbo) 422, 424
- Nordblom, Johan Erik (1788–1848), sånglärare, tons. 401
- Nordén, Anders (1742–91), sångare, aktör, kantor 295, 302
- Nordenflycht, Hedvig Charlotta (1718–63), förf. 68, 72, 222, 226
- Nordfors, Karl Gustav (1763–1832), mil., 2:e ope-rachef, förf. 366
- Nordin, Johan Magnus af (1746–1823), landshövding 117
- Nordqvist, Carl Jacob, instr.mak. (klaver, ca 1810) 179

Norman, Carl Adam (1773–1812), viol., hovkapellist 430
 Noverre, Jean Georges (1727–1810), dansör, koreograf, förf. 296, 331
 Nyberg, Hans Severin, instr.mak. (Örkelljunga, ca 1760) 185
 Nyman, Johan(nes), instr.mak. (Göteborg, ca 1750) 180

Odel, Anders (1718–73), manufakturriktorsdirektör, förf. 242, 244, 283
 Ohl (1704–66), org. i holl. ref. kyrkan i Sthlm, sångare 105
 Olaus Magnus, se Magnus
 Olaus Petri (1493–1552), kyrkoreformator 129
 Olin, Elisabeth (f. Lillström, 1740–1828), sångerska 65, 82f, 86ff, 105, 289, 295, 301–311 passim, 320, 373, 402; och dotter Elisabeth (g. Stenborg, 1761–1819), sångerska, aktris 88, 295f
 Orre, Lars (1871–1954), skräddare, spelman (Dalarna) 199
 Oxenstierna, Johan Gabriel (1750–1818), riksråd, förf. 84, 252, 260, 264, 327

Paër, Ferdinando (1771–1839), it.-tysk-fr. tons. 424
 Paisiello, Giovanni (1740–1816), it. tons. 355
 Palm, Johan Fredrik (1753–1821), pianist, tons. 376f, 380
 Palmberg, trol. pseud. för Modée (ca 1740) 104
 Palmqvist, Fredrik (1720–71), matematiker, am.mus. 109
 Palmstedt, Erik (1741–1803), arkitekt, org. 140, 258f, 329f; och hustru Gustava (f. Robsahms-son, ?–1812), am.mus. 140, 258f
 Pan(n)ard, Charles François (1694–1765), fr. dram. 358
 Pape, Ernst Ferdinand (1680–1743), valthornist, org. (Västerås) 151
 Pasch, Johan d.ä. (1706–69), konstnär 99, 114, 116
 Pasch, Lorens d.y. (1733–1805), konstnär 286
 Pechlin, Carl Fredrik (1720–96), mil., politisk partigångare 348
 Pelham-Holles, Thomas (1693–1768), Duke of Newcastle-upon-Tyne, statssekr. 27, 33
 Pepusch, John Christopher (1667–1752), tysk-eng.

kap.m. 26f, 60
 Pergolesi, Giovanni Battista (1710–36), it. tons. 86, 89, 91f, 101, 132, 141, 158, 354, 416, 424f, 437
 Perichon, Anton (ca 1710–ca 1778), tysk-sv. viol. 65, 294
 Persdotter, Greta, se Naterberg
 Persdotter, Johanna (1778–1837), bonadsmålare Pl. II
 Persson, Gunnar (1761–1836), hemmansägare (Värmland) 196, 200
 Peter II (1716–30), rysk tsar 38
 Petersén, Marie Antoinette (f. Crux, 1771–1855), fru 402
 Petersson, Johan, teaterledare (ca 1790) 354
 Petratz, Ludwig, tysk-finl. org. (Åbo, ca 1730) 153, 162
 Pettersson, Helene (g. Spinacuta, ca 1780), sångerska 414
 Philidor, François André Danican- (1726–95), fr. tons. 96, 354, 363
 Piccini, Nicola (1728–1800), it. tons. 325, 335, 355, 358, 362; och sonen Lodovico (1766–1827), it.-sv. sångmästare vid KT, tons. 365
 Pichl, Wenzel (1741–1804), böhmisk-it. tons. 158
 Pihlman, Christopher (1749–80), hovkapellist 294
 Pindaros (ca 522–ca 442 f.Kr.), grekisk skald 274
 Piron, Alexis (1689–1773), fr. visdiktare 337
 Piscator, Anders (1736–1804), lektor, dir.mus. (Karlstad) 398
 Platen, Magnus v. (1920–), litt.hist. 149
 Pleyel, Ignaz (1757–1831), öst.-fr. tons. 158, 424
 Polhem, Christopher (1661–1751), kommerseråd, mekaniker 108f, 171f
 Porthan, Henrik Gabriel (1739–1804), finl. latinist, filosof, bibl. (Åbo) 421, 423
 Potiomkin, Grigorij (1739–91), tysk hovman, statsman 344
 Praël, Petter (1715–?), bibl. (Stockholm?) 114
 Preissler, Valentin Daniel (1717–65), tysk konstnär 30
 Psilanderhielm, Johan Gustaf (1723–82), riddarhussekr., am.mus. 110
 Pugnani, Gaetano (1731–98), it. viol., tons. 118, 424
 Pärsson, Botwid (1764–?) (Östergötland) (visbok ca 1795) 204f

- Quanten, Carl Jacob v. (1734-89), officer, am.mus., tons. 83f, 118
- Quantz, Johann Joachim (1697-1773), tysk flöjtist, tons. 58, 165
- Quétant, Antoine François (1733-1823), fr. dram. 363
- Quinault, Philippe (1635-88), fr. dram. 96, 358
- R**acine, Jean (1639-99), fr. dram. 22, 25, 96, 100, 104
- Rackwitz, Georg Christoffer (1760-1844), tysk-sv. instr.mak. 174, 177, 179, 181f
- Rangström, Anders (ca 1750-1801), instr.mak. 180
- Rasumovsky, Andrej (1752-1836), tysk diplomat, musikmecenat 367
- Ratzki, svarvarmästare, instr.mak. (Uppsala, ca 1730) 186
- Rebel, François de (1701-75), fr. tons. 94
- Reenstierna, Märta Helena (g. von Schnell, »Ärstafrun», 1753-1841), dagboksförf. 194, 410ff
- Regnard, Jean François (1655-1709), fr. dram. 104
- Rehn, Jean Erik (1717-93), gravör, hovintendent, arkitekt 160, 297, 351
- Reichardt, Johann Friedrich (1752-1814), tysk tons., musikskribent 431f
- Rencken, Mlle, sångerska (ca 1735) 44
- Renhorn, Olof Bidenius (1706-64), politiker, borgmästare (Arboga) 250
- Ricci, Francesco (1732-1817), it. tons. 118
- Richter, Franz Xaver (1709-89), mährisk-tysk tons. 165, 390, 424
- Ristell, Adolf Fredrik (1750-ca 1815), bibl., dram. 333, 336, 346, 360
- Rode, Jacques Pierre (1774-1830), fr. viol., tons. 424
- Rogberg, Samuel (1698-1760), präst, topograf (Småland) 206
- Rohde, Michael (?-1732?), tysk org. (Stettin) 152
- Roman, Christian Gustaf (1709-69), dir.mus. (Västerås) 131, 140
- Roman, Johan (?-1720), hovkapellist 25
- Roman, Johan Helmich (1694-1758), viol., hovkap.m., tons. 16, 19-60, 72, 74, 77f, 83, 86, 109-118 passim, 141, 157-165 passim, 221, 224, 228, 238, 273, 281, 290, 303, 318, 368, 371, 393, 399, 436
- Romberg, kusinerna Andreas (1767-1821), tysk viol., tons., och Bernhard (1767-1841), tysk cellist, tons. 424
- Roos, Johan Petri (?-1732), instr.mak. 177, 180
- Rosenau, Gottlieb (ca 1720-ca 1790), tysk-sv. instr.mak. 177f, 180
- Rosenberg, Anders Gustaf (1809-84), org., folk-musiksamlare 199
- Rosenfeldt, Verner v. (1639-1710), amiral, förf. 244
- Rosenhane, Gustaf (»Skogekär Bergbo», 1619-84), ämbetsman, förf. 222
- Rosetti, Francesco Antonio (= Franz Anton Rössler, 1746-92), tysk tons. 424
- Rosidor, Claude de (ca 1660-1718), fr. teaterledare, i Sverige 1699-1706 25
- Roslin, Alexander (1718-93), sv.-fr. konstnär 107
- Rossmässler, Friedrich (ca 1775-1858), tysk kopparstickare 318
- Rossignol, turnerande it. »fågelsångare» (ca 1770) 86
- Rothman, Göran (Georg, 1739-78), läkare, översättare 304
- Rousseau, Jean-Jacques (1712-78), fr. förf., filosof 68, 193, 402
- Ruda, Eric (1733-67), präst 206
- Rudbeck, Olof d.ä. (1630-1702), polyhistor, musikbefrämjare, am.mus. (Uppsala) 108, 159, 209
- Rudbeck, Olof d.y. (1660-1740), botaniker, filolog 159
- Rudenschöld, Carl (1698-1783), riksråd, am.mus. 110, 289
- Rudenschöld, Ulric (1704-65), kommerseråd, hovman 38
- Runius, Johan (1679-1713), förf. 222f, 225, 227f, 238
- Rydman, Pehr (1730-74), hovsekr., am.mus. 373
- Rålamb, Claes (1750-1826), dir. för KT 1792-98 260
- Rääf, Leonhard Fredrik (1786-1872), godsägare (»Ydredrotten»), folklorist 214, 392
- Rönnegren, Arvid (ca 1680-1737), instr.mak. (Kattarp) 185
- Rössler, se Rosetti
- S**acchini, Antonio (1730-86), it.-fr. tons. 354, 424
- Sack, Johan Gabriel (1697-1751), kammarherre, notsamlare 117

- Sahlstedt, Abraham Magni (1716–76), kungl. sekr., språkforskare 25f, 29, 33, 46, 249
- Saint-Foix, Germain-François de (1698–1776), fr. dram. 97
- Saltza, Edvard (Evert) Fredrik v. (1775–1859), överstekammarjunkare 260f
- Salvius, Lars (1706–73), boktryckare, förf. 136
- Sammartini, Giovanni Battista (1698–1775), it. tons. 46, 80
- Sandberg, Eric, instr.mak. (ca 1770) 184
- Sandel, Claes Gustaf, jurist (Just.koll.), am.mus. (ca 1770) 112
- Santhesson, Anders Lorentz (1752–1810), stadsläkare (Gävle), am.mus. 414
- Sarti, Giuseppe (1729–1802), it.-dansk tons. 85, 346
- Sartini, möjl. = Sammartini
- Scalabrini, Paolo (1713–1803), it.-dansk tons. 360
- Scarlatti, Alessandro (1660–1725), it. tons. 77
- Scarlatti, Domenico (1685–1757), it.-spansk tons. 70
- Scarlatti, Rosa (g. Uttini, 1727–76), it.-sv. sångerska 92
- Scheffer, Ulrik (1716–99), politiker, minister 343
- Schindler, Benedictus, tysk? dansk? musiker (från 1771 i Gbg) 416
- Schiörlin, Pehr (1736–1815) 174, 185; och sonen Jonas Fredric (1785–1821) 174; orgelbyggare
- Schmal, Marcus, och sonen Jacob, konstsvare, instr.mak. (Norrköping, ca 1740) 186
- Schmitt, Joseph (1734–91), tysk-holl. tons., muskförl. 370f
- Schnack, Petter (ca 1705–42), urmakare 188
- Schnötzingen, Anton (1816–65), öst.-sv. kap.m., tons. 405
- Schröder, Gustaviana (?–1763), sångerska, vid hovkap. från 1740 65
- Schröder, Sophia (?–1750), sångerska, vid hovkap. från 1727 40
- Schröderheim, Elis (1747–95), statssekr., dram. 256, 358
- Schultz, L.J., tysk? tons. (ca 1760) 425
- Schultz, Carl Ludvig, finl. konstnär? (ca 1790) 420
- Schulz, Johann Abraham Peter (1747–1800), tysk-dansk tons. 379
- Schuster, Joseph (1748–1812), tysk tons. 387
- Schwan, Olof (1744–1812), orgelbyggare 172ff
- Schwerin, Otto Fridrich v. (1692–1741), mil., och hustru Hedvig Charlotta (f. Tessin, 1691–1737) 38
- Schylander, Karl Gabriel (1751–1811), aktör 359f
- Schönfeldt, Carl v. (1746–84), am.mus. 84
- Scogli, Domenico, it. kastratsångare, i Sverige 1755–57 92
- Sedaine, Michel Jean (1719–97), fr. dram. 245, 306
- Senesino (=Francesco Bernardi, ca 1690–1759), it. kastratsångare 27
- Sergel, Tobias (1740–1814), skulptör 256, 258, 293, 296, 330, 417
- Seuerling, Karl Gottfried (1727–95), tysk-sv. teaterledare 354f, 414
- Shakespeare, William (1564–1616), eng. dram. 27, 354
- Silbermann, Gottfried (1683–1753), tysk orgelbyggare 177
- Silverstolpe, Fredrik Samuel (1769–1851), ämbetsman, tons. 117, 391, 437, 440, 443
- Silverstolpe, Gustaf Abraham (1772–1824), publicist 381, 390, 419, 440
- Simson, Johan Gustaf (1753–87), viol. 354
- Sivers, Henric Jakob (1709–58), präst, förf., am.mus. 117
- Skjöldebrand, Anders Fredrik (1757–1834), mil., ämbetsman, tons., förf. 401, 440, 444f, 449f
- Skjöldebrand, Eric (1722–1814), ämbetsman, förf. 372, 427
- Skogekär Bergbo, se Rosenhane
- Skoglund, Olof, adjunkt, klockare (Hälsingland, ca 1810) 200
- Slotsberg, Gustava Charlotte (1760–1800), dansös 297
- Sodi, Carlo (1715–88), it.-fr. tons. 101
- Sofia Albertina, prinsessa (1753–1829) 86, 303, 323
- Sofia Dorotea (1687–1757), från 1740 änkedrottning i Preussen 93
- Sofia Magdalena (1746–1813), dansk prinsessa, sv. drottning, maka till Gustav III 96, 312f, 362
- Solié, Jean Pierre (1755–1812), fr. sångare 406
- Soligny, Mme Elisabeth, fr.-sv. dansös, i Stockholm 1770–82 97, 297
- Sollenius, Lars (1730–79), mekaniker, scenmästare på KT 297
- Sparre, Gustaf Adolf (1746–94), konstsamlare (Kulla-Gunnarstorp), och hustru Elisabeth Sophia (f. Ramel, 1753–1830) och dotter Christina Amalia (1778–1811) 384

- Sparrschöld, Nils Birger (1763-1830), hovman, bruksägare 363
- Sparschuch, Henric (1742-86), assessor (Coll.med.), am.mus. 112
- Specken, Philip Jacob (ca 1690-1762), tysk-sv. instr.mak. 29, 177f, 180
- Sperontes (pseud. för Johann Sigismund Scholze, 1705-50), tysk förf. 69
- Spinacuta, Antonio Bartolomeo, it.-sv. turnerande artist, i Sverige på 1780-talet 414; maka se Pettersson
- Spörger, Samuel (1715-75), instr.mak. 186
- Stading, Francisca (ca 1763-1836), tysk-sv. sångerska 334, 350, 402, 442
- Stagnell, Johan (1711-95), skolman, dram. 104
- Stamitz, Johann (1717-57), böhmisk-tysk tons. 70, 85, 118, 158, 165, 390
- Stamitz, Karl (1745-1801), tysk tons. 422
- Steindecker, Johan Christoffer (1727-75), hovpukslagare, pantlånare 65
- Stenberg, Lisette (1770-1847), aktris, sångerska 360
- Stenborg, Carl (1752-1813), hovsekr., sångare, tons., teaterdir. 82, 265, 289, 295f, 302-310 passim, 320, 332, 336, 340, 346, 350-366, 380, 414
- Stenborg, Petter (1719-81), aktör, teaterledare 105f, 290f, 295, 351ff, 357
- Stieler, Carl August (1780-1822), sångare, kantor, sångped. 127, 141, 212, 439
- Stiernhielm, Georg (1598-1672), krigsråd, förf. 222
- Stiernhoff, Georg (1729-1807), kassör, kammarrevisionsråd, g.m. C.M. Bellmans syster 260
- Stocke, Fredric (1775-1829), akademiker 206
- Stockenström, Erik v. (1703-90), riksråd 253
- Stolpe, Carl (1721-83), boktryckare 137f
- Stopani, Donato, it. teatermaskinist, i Sverige 1766 103
- Storm, Rasmus Jørgensen (1733-1806), dansk tjänstekarl (Fyn) 200f
- Strand, Pehr (1758-1826), orgelbyggare 188
- Stranensky, Johann Ignaz, tysk-sv. mil.mus., hovkapellist, dirigent (i Sverige 1789-1805, i Finland 1805-09) 404, 406, 417, 441
- Strauss, Johann d.ä. (1804-49), öst. kap.m. 405
- Stridsberg, Carl (1755-1819), bibl., förf. 324f
- Struck, Paul (1776-1820), tysk-öst. tons. (i Stockholm 1800-01) 432
- Struwe, Jacob Bernhard (1767-1826), tons., org. (Norrköping) 366
- Strähle, Daniel (1700-46), orgelbyggare 108f, 171f, 180
- Strähle, Peter (1720-65), orgelbyggare 172
- Stölzel, Gottfried Heinrich (1690-1749), tysk tons. 152
- Stöödh, Matthias (1600-t.), orgelbyggare 180
- Sulzer, Johann Georg (1720-79), tysk konstteoretiker 401
- Sundström, Lorens (1737-76), konstnär 297
- Sundvall, Carl Fredrik (1754-1831), arkitekt 348
- Swahlberg, Matthias (1730-1800), orgelbyggare 172
- Swanander, Jonas (1777-1800), kanslist; och fadern Frostén (1742-1806), präst (Skåne) 206
- Svanström, Anders (1766-1833), instr.mak., orgelbyggare (Strängnäs) 185
- Svedberg, Jesper (1653-1735), red. för 1695 års psalmbok, biskop 123, 125
- Swedenborg, Emanuel (1688-1772), naturforskare, mystiker 17, 20, 108
- Swidde, Willem (1660-97), holl.-sv. kopparstickare 248
- Säfström, Eleonora (1771-1857), aktris, sångerska 360
- Söderberg, Johan (1772-ca 1820), instr.mak. 179, 182, 418
- Söderström, Henric Johan (1774-1817), instr.mak. 178, 181
- Sønnichsen, Sören (1765-1826), dansk musikhandlare, nottryckare 367
- T**artini, Giuseppe (1692-1770), it. viol., tons. 46, 79f, 117, 319, 389, 432
- Telemann, Georg Philipp (1681-1767), tysk tons. 69, 76f, 86, 89, 91, 152, 165
- Telenius, Simon (1758-1820), dir. cantus (Åbo) 133
- Tempelman, Olof Samuel (1745-1816), arkitekt 330
- Tengström, Jakob (1755-1832), finl. teolog, ärkebiskop, förf. 421-424, 428
- Tengvall, Petter (1764-1829), org., stadsmusikant (Malmö) 146
- Tersmeden, Carl (1715-97), amiral 193, 256, 409-412
- Tessin, Carl Gustaf (1695-1770), kanslipresident

- 19, 21, 25, 36, 38, 101, 104, 114
 Tessin, Hedvig Charlotta, se Schwerin
 Tessin, Nicodemus d.y. (1654–1728), riksråd, arkitekt 19, 23
 Tholson, Pähr, bonde (Härjedalen) (visbok ca 1735) 203
 Thåström, Mauritz, mässingsslagare, instr.mak. (Linköping, ca 1790) 187
 Tilas, Samuel Oluf (1744–72), förf. 252
 Tischer, Johann Nikolaus (1707–74), tysk tons. 439
 Torensberg, Carl (1743–1812), finl. orgelbyggare 153
 Torpadius, bröderna Johan Israel (1722–60), rådmän, förf., och Karl (1729–64), tjänsteman, förf. 68
 Traëtta, Tommaso (1727–79), it. tons. 85, 89
 Trial, Jean-Claude (1732–71), fr. tons. 280
 Triewald, Mårten (1691–1747), övermekanikus 20, 52, 109
 Triewald, Samuel (1688–1743), ämbetsman 20
 Trundman, Carl (?–1783), sångare 105
 Tulindberg, Erik (1761–1814), finl. ämbetsman, tons., musiker (Uleåborg) 422f, 427f
- U**ggla, Adolf Fredrik (1744–1819), baron (Värmland) 118
 Ullman, fru, am.mus. (Göteborg, ca 1801) 417
 Ulrika Eleonora d.y. (1688–1741), drottning i Sverige från 1719, maka till Fredrik I 15f, 34, 36, 38, 54, 371
 Utter, Jacob Isak (1743–1812), bokhandlare 367
 Uttini, Francesco Antonio (1723–95), it.-sv. tons., hovkap.m. 22, 70f, 76, 80, 82f, 85, 87, 92–97, 101, 103, 117, 258, 289, 293, 301f, 305–309, 318f, 327, 340, 347, 357f, 371, 373, 383, 402, 430, 432
- V**adé, Jean Joseph (1720–57), fr. dram. 101
 Wahlberg, Lars (1724–76), orgelbyggare 174
 Valentini, Giuseppe (ca 1680–ca 1746), it. tons. 118
 Valerius, Johan David (1776–1852), kansliråd, förf. 358, 377, 380f, 406, 442
 Walin, Stig (1907–80), musikhist. 19, 80, 85, 156, 393, 402
 Wallen, Samuel Christian (1730–92), finl.-sv. stadsmajor (Stockholm) 218, 221, 224, 233–237, 241f, 252
 Wallenberg, Marcus (1774–1833), översättare, biskop (Linköping) 419
 Vallerius, Göran (Georg, 1683–1744), bergsvetenskapsman 108, 208
 Vallerius, Harald (1646–1716), matematiker, dir.mus. (Uppsala) 108, 191
 Vallerius, Johan(nes) (1677–1718) matematiker, astronom 108
 Wallman, Johan Haqvin (1792–1853), vissamlare 214
 Waltman, Kjell (1758–99), aktör, sångare 359f
 Vanhall, Johann Baptist (1739–1813), böhmisk-öst. tons. 158, 439
 Wasenholtz, Daniel Ludvig (1731–82), körledare vid KT 265
 Watteau, Antoine (1684–1721), fr. målare 99
 Weber, Carl Maria v. (1786–1826), tysk tons. 396
 Weidemann, Johan Friedrich, dansmästare, instr.mak. (ca 1740) 183f
 Weijerin, Daniel, borgmästare (Norrköping, ca 1810) 414
 Wellander, Johan (1735–83), rådmän, förf., am.mus. 80, 84, 88, 110, 301, 331, 358
 Weller, Franz (1815–60), tysk-sv. kap.m. 405
 Wendelius, Anders (1727–93), kramhandlare 112; och hustru Anna Brita (f. Ramklou, 1741–1804), am.mus. 402
 Wennberg, Eric Samuel (1720–1801), bankokommissarie, am.mus. 112
 Wenster, Christian (ca 1710–?), org. (Karlshamn) 152
 Wenster, Christian (1735–1823) 165; och sonen Emanuel (1785–1856) 118; båda dir.mus. (Lund)
 Vergennes, Charles Gravier (1719–87), fr. ambasadör i Stockholm 1771–74 289
 Werwing, Johan Gabriel (ca 1675–1715), kommissionssekr., förf. 220, 225f
 Weselius, Anders Magnus (1773–1840), org., melodiupptecknare (Östergötland) 214
 Wessel, Johan Herman (1742–85), norsk-dansk förf. 360
 Wesström, Anders (ca 1720–81), viol., tons. 65, 79, 81, 85, 118, 226, 294, 319, 368, 389
 Westerdahl, Hans, instr.mak. (Lund, ca 1800) 185
 Westman, Abraham (1753–1802), bryggare, och hustru Elisabeth (f. Westman) 262

- Westmann, Olof L., org. (Härnösand, ca 1730) 140
- Wiberg, Albert (1897-1967), musikhist. 118
- Viborg, Lars (1772-1824), järnkrämare (Stockholm) 412
- Wickström, Daniel (ca 1752-1821), instr.mak. 184f
- Widerberg, Andreas (1766-1810), sångare 354
- Wieselgren, Peter (1800-77), präst, litt.hist., nykterhetskämpe 248
- Wikmanson, Christina Maria (g. Roberg, 1782-1819), am.mus. 389
- Wikmanson, Johan (1753-1800), ämbetsman, org., tons. 131, 140, 258f, 376, 381, 389ff, 401, 408, 432
- Wiksten, Johan Magnus (?-1796), kongl. sekr. 109f
- Wikström, Johan Fredrik (1779-1865), kormästare 442
- Winblad, Ulla, se Kiellström
- Vinci, Leonardo (1690-1730), it. tons. 91
- Winckelmann, Johann Joachim (1717-68), tysk konstforskare 330
- Viotti, Giovanni Battista (1753-1824), it.-fr. viol., tons. 424
- Wistenius, Jonas (1700-77), orgelbyggare 174, 185
- Witte, Gustaf (ca 1680-1758), hovkapellist, och dotter Mlle Witt, sångerska (ca 1750) 65
- Wittig, Elias, tysk-sv. orgelbyggare (ca 1700) 175
- Vivaldi, Antonio (1678-1741), it. tons. 118, 161
- Wivallius, Lars (1605-69), förf. 219
- Woerster, Mme, sångerska (ca 1750) 65
- Vogler, Abbé Georg Joseph (1749-1814), tysk tons., org., i Sverige 1786-99 138, 174, 318f, 336, 341ff, 347, 368, 382, 385, 395f, 401f, 412, 430-438 passim, 446-449, Pl. XIX
- Wollander, Anders (1719-1803), orgelbyggare 174
- Voltaire, François-Marie (Arouet, 1694-1778), fr. förf. 22, 58, 68, 100, 104, 306f, 327, 337, 431
- Wolthersson, Gustaf Gabriel (?-efter 1768), instr.mak. (Skåne) 172, 180
- Woytzig, Georg (?-1705), tysk-sv. orgelbyggare 175
- Wrang, Johan och Jonas, finl. stud. (ca 1740) 162
- Wrangel, Erik (1686-1765), riksråd, dram. 104
- Wranitzky, Paul (1756-1808), öst. tons. 158
- Vretblad, Patrik (1876-1953), kyrkomusiker, musikhist. 76, 85f
- Vulpus, Melchior (ca 1570-1615), tysk tons. 154
- Wählström, Carl (1725-efter 1785), orgelbyggare 153, 172, 180
- Wænerberg, Svante (1749-1813), präst, dir.mus. Linköping 1787-89 415
- Wässelius, Jeanette (1784-1853), sångerska 439
- Völschow, Carl Matthias (1736-1801), kornett, vissamlare 224, 233f
- Z**ander, Johan David d.ä. (1714-74), tysk-sv. oboist, fagottist 65, 362
- Zander, Johan David d.y. (1753?-96), viol., tons. 294, 354f, 361-365, 391f, 398, 430
- Zappa, Francesco (ca 1740-ca 1788), it.-holl. tons. 70
- Zell, Christian, tysk instr.mak. (ca 1730) 180
- Zellbell, Ferdinand d.ä. (1689-1765), org. 77, 113, 131, 137, 140
- Zellbell, Ferdinand d.y. (1719-80), org., tons. 22, 48, 72, 77f, 82f, 86, 110, 131, 140f, 289, 294, 373
- Zethrin, Michael Jönsson (ca 1665-1731), rektor, org., förf. 225, 227
- Zibet, Christoffer Bogislaus (1740-1809), KT:s andre dir. 1773-86 306, 309
- A**hlström, systrarna Carolina (1782-?) och Charlotta (g. Lehnberg, 1784-1830), am.mus. 381
- Åhlström, Olof (1756-1835), krigsråd, tons., org., musikförl. 133, 138, 182, 184, 198, 241, 244, 247f, 256, 262-274 passim, 278, 283, 338, 344, 365-382, 385, 446ff
- Åkerblom, Jonas, köpman (ca 1720) 113
- Åkerhielm, Fredrik (1717-98), mil., spelman 73
- Åman, Jonas, tons. (ca 1760) 84
- Årstafrun, se Reenstierna
- Ö**berg, Johan d.ä. (ca 1723-79), instr.mak. 180, 184
- Öberg, Johan d.y. (1753-81), instr.mak. 184, 371
- Ödmann, Samuel (1750-1829), polyhistor, teolog, förf. 161, 210, 244, 418
- Öhman, Eric, urmakare (ca 1780) 188
- Öller, Jöran Johan (1740-1811), präst, folklivskildrare (Blekinge) 128-141 passim
- Örn, Jacob (1731-99), fajansmålare 274
- Örnberg, Olof (1751-ca 1825), hovtrumpetare, musikhandlare 368